

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU
STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ

ROLNICTWO
W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM
W 2016 R.

AGRICULTURE
IN WIELKOPOLSKIE VOIVODSHIP
IN 2016

Informacje i opracowania statystyczne
Statistical information and elaborations

POZNAŃ 2017

KOMITET REDAKCYJNY URZĘDU STATYSTYCZNEGO W POZNANIU   **EDITORIAL BOARD OF STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ**

Przewodniczący   **President**

Jacek Kowalewski

Redaktor główny   **Editor in chief**

Tomasz Klimanek

Członkowie   **Members**

Monika Dybizbańska, Małgorzata Gniot, Ewa Kowalka, Kazimierz Kruszka, Anna Łukarska, Monika Natkowska, Arleta Olbrot-Brzezińska, Artur Owczarkowski, Dorota Stachowiak, Justyna Szymańska

Sekretarz   **Secretary**

Emilia Bogacka

Publikacja przygotowana w Dziale Opracowań Zbiorczych w Wielkopolskim Ośrodku Badań Regionalnych przez Zespół w składzie: Agnieszka Bieniek, Emilia Bogacka, Urszula Kędzior, Ewa Kowalka, Katarzyna Piętak, Maciej Pilarski

Publication was prepared in Division of Aggregate Studies in Regional Surveys Centre of Wielkopolska by group consisting of:

Prosimy o podanie źródła przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego   **When publishing data of Statistical Office – please indicate source**

ISSN 1733-6929

URZĄD STATYSTYCZNY W POZNANIU
STATISTICAL OFFICE IN POZNAŃ

ul. Wojska Polskiego 27/29, 60-624 POZNAŃ

Kontakt: tel. 61 27 98 200,
Contact fax 61 27 98 100

e-mail: SekretariatUSPOZ@stat.gov.pl

Adres w Internecie: <http://poznan.stat.gov.pl>
Internet address

Cena 18,00 zł
Price

PRZEDMOWA

Publikacja *Rolnictwo w województwie wielkopolskim* jest opracowaniem cyklicznym. Tegoroczna edycja opracowania daje kompleksowy opis rolnictwa w województwie wielkopolskim w roku 2016. Zestawienie aktualnych wyników z danymi z lat poprzednich umożliwia obserwację kierunku zachodzących zmian i stopnia osiągniętego rozwoju.

W opracowaniu zawarto podstawowe informacje o efektach produkcyjnych rolnictwa, jak też o warunkach produkcyjno-ekonomicznych tej dziedziny gospodarki, uzyskane na podstawie zbiorczych wyników sprawozdawczości, badań reprezentacyjnych i spisów rolnych oraz szacunków i ocen rzeczoznawców.

Publikacja składa się z uwag ogólnych, komentarza analitycznego oraz części tabelarycznej. W uwagach ogólnych omówiono podstawowe definicje i pojęcia związane ze statystyką rolnictwa. W syntezie przedstawiono wyniki analizy porównawczej produkcji rolniczej w województwie wielkopolskim na tle kraju i lat poprzednich, ukazując je w ujęciach sektorowych. Część tabelaryczna zawiera informacje o: użytkowaniu gruntów, produkcji roślinnej, pogłowie zwierząt gospodarskich, produkcji zwierzęcej, skupie produktów rolnych, cenach produktów rolnych i czynnikach rozwoju produkcji rolniczej.

Przekazując Państwu publikację *Rolnictwo w województwie wielkopolskim w 2016 r.*, mamy nadzieję, że zawarte w niej informacje okażą się pomocne przy ocenie aktualnego stanu rolnictwa w województwie wielkopolskim i zainspirują do dalszej analizy tej problematyki.

Dyrektor

Urzędu Statystycznego w Poznaniu

Jacek Kowalewski

Poznań, lipiec 2017 r.

PREFACE

The publication Agriculture in Wielkopolskie Voivodship is a periodical study. The present edition of the publication provides a complex description of agriculture in Wielkopolskie Voivodship in 2016. The comparison of the current results with data from previous years enables to trace the direction of ongoing changes and the level of achieved development.

The present issue contains basic information concerning results of the agricultural production as well as of production and economic conditions of this sector of the economy. The results obtained were based on the collective output of reports, sample surveys, agricultural censuses, estimates and assessments made by experts.

The publication consists of general notes, an analytical commentary and a table part. In the general notes, basic definitions and notions connected with agricultural statistics were described. The results of comparative analysis of agricultural output in Wielkopolskie Voivodship were presented in the commentary. These results, including the breakdown by sectors, were compared with the whole country and previous years' outputs. The table part contains information on land use, crop output, farm animal stocks, animal production, procurement of agricultural products, prices of agricultural products and factors of development of agricultural production.

Handing over to your hands the publication Agriculture in Wielkopolskie Voivodship in 2016, we would like to express our hope, that the information it contains will be useful for an assessment of the current state of agriculture in the Wielkopolskie Voivodship and it will inspire readers to analysis of agricultural problems.

*Director
of the Statistical Office in Poznań*

Jacek Kowalewski

Poznań, July 2017

SPIS RZECZY

CONTENTS

		Str. Page
PRZEDMOWA	PREFACE	3–4
OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH	SYMBOLS	9
SKRÓTY	ABBREVIATIONS	9
UWAGI OGÓLNE	GENERAL NOTES	10
WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA	RESULTS OF SURVEYS – SYNTHETIC	16
1. Gospodarstwa rolne	1. Agricultural farms	16
2. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych	2. Land use in agricultural farms	16
3. Produkcja roślinna	3. Crop production	17
3.1. Warunki agrometeorologiczne	3.1. <i>Agrometeorological conditions</i>	17
3.2. Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych	3.2. <i>Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers</i>	18
3.3. Powierzchnia zasiewów	3.3. <i>Sown area</i>	20
3.4. Produkcja głównych ziemiopłodów rolnych	3.4. <i>Main agricultural crops production</i>	20
3.5. Województwo wielkopolskie na tle krajowej produkcji głównych ziemiopłodów rolnych w 2016 r.	3.5. <i>Wielkopolskie Voivodship against the background of domestic main agricultural crops production in 2016</i>	25
3.6. Produkcja ogrodnicza	3.6. <i>Horticultural production</i>	27
3.7. Produkcja pasz z trwałych użytków zielonych i polowych upraw pastewnych	3.7. <i>Production of feed from permanent green land and field feed plants</i>	28
4. Produkcja zwierzęca	4. Animal production	31
4.1. Bydło	4.1. <i>Cattle</i>	31
4.2. Owce	4.2. <i>Sheep</i>	32
4.3. Trzoda chlewna	4.3. <i>Pigs</i>	33
4.4. Drób	4.4. <i>Poultry</i>	34
5. Skup wybranych produktów rolnych i ich ceny	5. Procurement of selected agricultural products and their prices	34
5.1. Zboża	5.1. <i>Cereals</i>	35
5.2. Ziemniaki	5.2. <i>Potatoes</i>	36
5.3. Buraki cukrowe	5.3. <i>Sugar beets</i>	36
5.4. Rzepak i rzepik	5.4. <i>Rape and turnip rape</i>	36
5.5. Żywiec wołowy (bez cieląt)	5.5. <i>Cattle for slaughter (excluding calves)</i>	36
5.6. Żywiec wieprzowy	5.6. <i>Pigs for slaughter</i>	37
5.7. Żywiec drobiowy	5.7. <i>Poultry for slaughter</i>	37
5.8. Mleko	5.8. <i>Milk</i>	38
5.9. Jaja konsumpcyjne	5.9. <i>Consumer eggs</i>	38
6. Wartość produkcji rolniczej	6. Value of agricultural output	38

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

TABLICE W WYNIKACH BADAŃ – SYNTEZIE

TABLES IN RESULTS OF SURVEYS –
– SYNTHETIC

		Tabl. Table	Str. Page
Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory zbóż (2015, 2016)	<i>Sown area, cereals yields and harvests (2015, 2016)</i>	I	20
Struktura uprawy zbóż (2015, 2016)	<i>Structure of cereals crops (2015, 2016) .....</i>	II	21
Powierzchnia uprawy, plony i zbiory ziemniaków (2015, 2016)	<i>Crop area, yields and harvests of potatoes (2015, 2016) .....</i>	III	23
Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory buraków cukrowych (2015, 2016)	<i>Sown area, yields and harvests of sugar beets (2015, 2016) .....</i>	IV	24
Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory roślin oleistych (2015, 2016)	<i>Sown area, yields and harvests of oil-bearing plants (2015, 2016) .....</i>	V	25
Województwo wielkopolskie na tle krajowej produkcji głównych ziemiopłodów (2015, 2016)	<i>Wielkopolskie Voivodship against the background of domestic main crops production (2015, 2016) .....</i>	VI	26
Powierzchnia paszowa (2015, 2016)	<i>Feeds production (2015, 2016) .....</i>	VII	29
Powierzchnia, plony i zbiory z trwałych użytków zielonych (2015, 2016)	<i>Area, crop production and yields from permanent green land (2015, 2016) .....</i>	VIII	30
Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory polowych upraw pastewnych w plonie głównym (2015, 2016)	<i>Sown area, crop production and yields of field feed plants in the main yield (2015, 2016) .....</i>	IX	30
Struktura pogłowia drobiu w czerwcu 2016 r.	<i>Structure of poultry stocks in June 2016 .....</i>	X	34
Przeciętne ceny roczne podstawowych produktów rolnych w skupie i na targowiskach w 2016 r.	<i>Average procurement and marketplace year prices of basic agricultural products in 2016 .....</i>	XI	35

TABLICE PRZEGLĄDOWE

REVIEW TABLES

		Tabl. Table
Województwo na tle kraju w 2016 r.	<i>Voivodship on the background of the country in 2016</i>	1
Wybrane dane o rolnictwie (2015, 2016)	<i>Selected data on agriculture (2015, 2016) .....</i>	2
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków (2015, 2016)	<i>Agricultural land area by land type (2015, 2016) .....</i>	3
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych (2013, 2016)	<i>Farms by area groups (2013, 2016) .....</i>	4
Przeciętne ceny gruntów ornych w obrocie prywatnym (2015, 2016)	<i>Average prices of arable land in private turnover (2015, 2016) .....</i>	5
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (2014/2015, 2015/2016)	<i>Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient (2014/2015, 2015/2016) .....</i>	6
Ciągniki rolnicze w 2013 r.	<i>Agricultural tractors in 2013 .....</i>	7
Powierzchnia zasiewów (2015, 2016)	<i>Sown area (2015, 2016) .....</i>	8
Produkcja ziemiopłodów rolnych (2015, 2016)	<i>Agricultural crop output (2015, 2016) .....</i>	9
Zbiory zielonek (2015, 2016)	<i>Green fodder production (2015, 2016) .....</i>	10
Produkcja siana z łąk według pokosów (2015, 2016)	<i>Meadow hay output by crops (2015, 2016) .....</i>	11

	<u>Tabl.</u> <u>Table</u>
Produkcja ziemniaków ogrodniczych (2015, 2016)	12
Pogłowie bydła według grup wiekowo-użytkowych (2015, 2016)	13
Dynamika pogłowia bydła według grup wiekowo-użytkowych (2015, 2016)	14
Pogłowie bydła i owiec według użytkowników gospodarstw w czerwcu 2016 r.	15
Pogłowie trzody chlewnej według grup produkcyjno-użytkowych (2015, 2016)	16
Dynamika pogłowia trzody chlewnej (2015, 2016)	17
Pogłowie trzody chlewnej według użytkowników gospodarstw w czerwcu 2016 r.	18
Drób (2015, 2016)	19
Produkcja żywca rzeźnego (2014, 2015)	20
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów (2014, 2015)	21
Produkcja mleka krowiego, jaj kurzych i wełny (2014, 2015)	22
Skup ważniejszych produktów rolnych (2015, 2016) ..	23
Skup ważniejszych produktów rolnych w przeliczeniu na jednostki zbożowe (2015, 2016)	24
Skup zbóż i ziemniaków w latach gospodarczych (2014/2015, 2015/2016)	25
Wartość skupu produktów rolnych (2015, 2016; ceny bieżące)	26
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2015, 2016)	27
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych według miesięcy (2015, 2016)	28
Wskaźniki cen skupu ważniejszych produktów rolnych według miesięcy (2015, 2016)	29
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2015, 2016)	30
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach według miesięcy (2015, 2016)	31
Relacje cen w rolnictwie (2015, 2016)	32
Produkcja rolnicza (2014, 2015; ceny stałe)	33
Produkcja rolnicza (2014, 2015; ceny stałe z 2014 r.)	34
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (2014, 2015; ceny stałe)	35
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (2014, 2015; ceny stałe)	36

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

		<u>Str.</u> <u>Page</u>
1.	Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych w 2016 r.	17
	<i>Structure of land use in agricultural farms in 2016 ...</i>	
2.	Struktura użytków rolnych w gospodarstwach rolnych w 2016 r.	17
	<i>Structure of agricultural land on agricultural farms in 2016 .....</i>	
3.	Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych na 1 ha użytków rolnych (2014/2015, 2015/2016)	19
	<i>Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers per 1 ha of agricultural land (2014/2015, 2015/2016) .....</i>	
4.	Struktura zasiewów ogółem w 2016 r.	20
	<i>Structure of total sown area in 2016 .....</i>	
5.	Struktura uprawy zbóż w rolnictwie ogółem w 2016 r.	21
	<i>Structure of total cereal crops in agriculture in 2016</i>	
6.	Plony zbóż w 2016 r.	22
	<i>Yields of cereals in 2016 .....</i>	
7.	Plony ziemniaków w 2016 r.	23
	<i>Yields of potatoes in 2016 .....</i>	
8.	Plony buraków cukrowych w 2016 r.	24
	<i>Yields of sugar beets in 2016 .....</i>	
9.	Plony rzepaku i rzepiku w 2016 r.	25
	<i>Yields of rape and agrimony in 2016 .....</i>	
10.	Struktura zbiorów warzyw w 2016 r.	27
	<i>Structure of vegetables production in 2016 .....</i>	
11.	Struktura zbiorów owoców z drzew w 2016 r.	28
	<i>Structure of tree fruits production in 2016 .....</i>	
12.	Struktura zbiorów owoców jagodowych w 2016 r.	28
	<i>Structure of berry fruits production in 2016 .....</i>	
13.	Struktura stada bydła w czerwcu 2016 r.	32
	<i>Structure of cattle herd in June 2016 .....</i>	
14.	Struktura pogłowia owiec w czerwcu w 2016 r.	33
	<i>Structure of sheep stocks in June 2016 .....</i>	
15.	Struktura pogłowia trzody chlewnej w czerwcu w 2016 r.	34
	<i>Structure of pig stocks in June 2016 .....</i>	
16.	Ceny skupu żywca wieprzowego (2015, 2016)	37
	<i>Procurement prices of pigs for slaughter (2015, 2016)</i>	

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH SYMBOLS

Kreska	(-)	-	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero:	(0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
	(0,0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka	(.)	-	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak	(x)	-	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
„W tym” ”Of which”		-	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i>
Comma	(.)	-	used in figures presents decimal point.

SKRÓTY ABBREVIATIONS

zł	=	złoty	cd.	=	ciąg dalszy
zl	=	zloty	cont.	=	continued
tys.	=	tysiąc	dok.	=	dokończenie
thous.	=	thousand	cont.	=	continued
mln	=	million <i>million</i>	np.	=	na przykład
			e.g.	=	for example
szt.	=	sztuka	nr (Nr)	=	numer
pp		<i>head, piece, unit</i>	No.	=	number
pkt	=	punkt <i>point</i>	poz.	=	pozycja
p.proc.	=	punkt procentowy	r.	=	rok
pp	=	<i>percentage point</i>	tabl.	=	tablica <i>table</i>
kg	=	kilogram <i>kilogram</i>	tj.	=	to jest
dt	=	decytona <i>deciton</i>	i.e.	=	<i>that is</i>
t	=	tona <i>tonne</i>	ust.	=	ustęp
ha	=	hektar <i>hectare</i>	Dz. U.	=	Dziennik Ustaw <i>Journal of Laws</i>
°C	=	stopień Celcjusza <i>centigrade</i>	z późn. zm.	=	z późniejszymi zmianami
l	=	litr <i>litre</i>	PKD	=	Polska Klasyfikacja Działalności <i>Polish Classification of Activities</i>
hl	=	hektolitr <i>hectolitre</i>	GUS	=	Główny Urząd Statystyczny
			CSO	=	<i>Central Statistical Office</i>

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności**. Dotyczą one działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji PKD 2007, do której są zaliczane.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną. Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywa i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, trzody chlewnej, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, danielę) i pszczół, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Dane grupowano w podziale na sektory publiczny i prywatny.

Sektor publiczny obejmuje gospodarstwa:

- własności państwowej (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych),
- własności jednostek samorządu terytorialnego,
- „własności mieszanej” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego.

Sektor prywatny obejmuje gospodarstwa:

- własności prywatnej krajowej (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych),
- własności zagranicznej (osób zagranicznych),
- „własności mieszanej” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

4. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

5. **Powierzchnia użytków rolnych** obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze, tj. utrzymywane zgodnie z normami określonymi w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 III 2015 r. o płatnościach w ramach

GENERAL NOTES

1. The presented information was compiled using the **kind-of-activity method**. Data concerns agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the section of the NACE Rev. 2 in which they are included.

2. An **agricultural holding** is understood as a single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which **conducts agricultural activity**.

A **natural person's agricultural holding** is understood as an agricultural holding used by a natural person. Natural person's agricultural holdings include:

- holdings with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- holdings with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting agricultural production (crop and animal output) of significant (determined by the appropriate thresholds) scale, of which special branches of agricultural activities.

An **agricultural activity** includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respects for environmental protection requirements (according to the norms).

3. Data were given separately for public and private sector.

The **public sector** includes farms:

- state ownership (for the State Treasury and state legal persons),
- local government entity ownership,
- mixed ownership with the predominance of capital (property) of public sector entities.

The **private sector** includes farms:

- private domestic ownership (of natural persons and other private entities),
- foreign ownership (of foreign persons),
- mixed ownership with the predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity with separation of private farms.

4. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds).

5. The **agricultural land area** including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition – maintained in accordance with norms defined in the decree of the Minister of Agriculture and Rural Development,

systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1551), prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczonych od 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkótek (**sady**), szkótek drzew i krzewów ozdobnych, szkótek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Powierzchnia sadów to plantacje drzew, krzewów owocowych i upraw jagodowych utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej (łącznie z plantacjami leszczyny, malin, winorośli) rosnące w zwartym nasadzeniu, a także szkółki drzew i krzewów owocowych. Do sadów nie zalicza się powierzchni uprawy truskawek i poziomek.

Od 2015 r. dane o powierzchni uprawy, plonach oraz zbiorach drzew i krzewów owocowych dotyczą jedynie sadów (bez ogrodów przydomowych oraz drzew i krzewów owocowych poza sadami).

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

6. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

dated 5 III 2015 (uniform text Journal of Laws 2015 item 1551) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which since 2010 were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries (**orchards**), nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

The **area of orchards** is the land planted with fruit-bearing trees and shrubs, as well as berries, maintained in good agricultural condition (including hazel, raspberry and grapevine plantations) and densely planted, as well as nurseries of fruit-bearing trees and shrubs. The areas of strawberry and wild strawberry crops are not included as orchards.

Since 2015, data regarding crop area, yield and production of fruit-bearing trees have concerned only orchards (excluding kitchen gardens as well as fruit-bearing trees and shrubs outside orchards).

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

6. Gross agricultural output includes:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) products of plant origin (production for a given year);
- 2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) products of animal origin as well as the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories products of plant and animal origin and the increase in farm animal stocks (livestock – the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

7. Przy ustalaniu produkcji rolniczej przyjęto:

1) w cenach bieżących:

- dla skupu, spożycia naturalnego oraz przyrostu pogłowia zwierząt gospodarskich – ceny skupu płacone przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od producentów rolnych (bez podatku od towarów i usług – VAT),
- dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach,
- dla zużycia produkcyjnego i zapasów produktów roślinnych – ceny skupu pomniejszone o 5%;

2) w cenach stałych:

- ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego, np. dla 2016 r. – z lat 2015 i 2016.

8. Pod pojęciem **plon** rozumie się ilość jednostek wagowych (dt) danego ziemiopłodu zebranego z jednostki powierzchni (ha).

Do przeliczenia zielonek na siano przyjęto, że 5 dt zielonki = 1 dt siana.

Dane o powierzchni oraz produkcji ziemniaków, a także poszczególnych gatunków warzyw gruntowych i owoców uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych.

W przypadku truskawek została ponadto doszacowana powierzchnia ich uprawy na plantacjach ekologicznych.

9. Dane o **produkcji, plonach i skupie** zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna. Dane dotyczące **zbóż** obejmują: zboża podstawowe, mieszanki zbożowe, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta – jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. peluszka, mieszanki strączkowe).

Do **upraw przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykorię).

Uprawy pastewne obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami na zielonkę, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na zielonkę.

Pozostałe uprawy to: warzywa, truskawki, wysadki okopowych oraz inne, np. zioła.

10. Dane dotyczące **powierzchni poszczególnych upraw ogrodnich** zaprezentowane zostały na podstawie szacunku rzeczoznawców, którzy dokonywali oceny powierzchni

Agricultural market output is the sum of agricultural products sales at procurement centres and on marketplaces.

7. The following prices were assumed in calculating agricultural output:

1) current prices:

- for procurement of agricultural products, own consumption and increases in farm animal stocks – procurement prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from agricultural producers (excluding value added tax – VAT),
- for market sales – prices received by farmers at marketplaces,
- for production consumption and stocks of products of plant origin – purchase prices less 5%;

2) constant prices:

- current prices for the year preceding the surveyed year (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruits, for which the average prices from two consecutive years, i.e. from, the year preceding the surveyed year and from the surveyed year, e.g. for 2016 – the prices from 2015 and 2016, are assumed.

8. **Yields** are understood as the volume of weighing units (dt) of particular agricultural products harvested from the area unit (ha).

For converting green fodder into hay it was assumed that 5 dt of green fodder = 1 dt of hay.

Data on the area and production of potatoes and individual horticultural crops include their cultivation in the kitchen gardens.

Additionally for strawberries estimated area of organic plantations was included.

9. Data regarding the **production, yields and procurement** of pulses and oil-bearing plants as well as cereals concerns grain. Data concerning **cereals** include: basic cereals, cereal mixed, maize for grain, buckwheat, millet and other cereals. Data regarding **basic cereals**, i.e. wheat, rye, barley, oats and triticale, unless otherwise stated, do not include cereal mixed. Maize designated for grain was included among cereals.

Pulses for grain include: consumer pulses (peas, beans, broad beans and other) and feed pulses (vetch, lupine, field beans and others, e.g. field peas, pulses mixed).

Industrial crops include: sugar beets, oilseeds crops (rape, turnip rape, poppy, sunflower, soya, mustard and oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory).

Feed plants include: pulses, small-seed legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses for green forage, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for green forage.

Other plants contain: vegetables, strawberries, seedlings of roots plants and others, i.e. herbs.

10. Data on the **area of individual horticultural crops** have been presented on the basis of experts' estimation of the horticultural crop area taking into account the location

upraw ogrodniczych według położenia gruntów. Jest to podejście pilotażowe, a w przyszłości GUS planuje pozyskiwanie takich danych z badań powierzchniowych.

11. Dane o pogłowie zwierząt gospodarskich i produkcji zwierzęcej opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych oraz szacunków. Badania pogłowia trzody chlewnej i produkcji żywca wieprzowego prowadzone są 3-krotnie w roku – w marcu według stanu na 1 marca, w czerwcu według stanu na 1 czerwca i w grudniu według stanu na 1 grudnia, badania pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich – 2-krotnie w roku – według stanu w czerwcu i grudniu. Wskaźniki dynamiki liczone są w zakresie porównywalnym na bazie danych ze sprawozdawczości.

Od 2016 r. dane dotyczące pogłowia drobiu prezentuje się niezależnie od wieku.

12. Dane o produkcji żywca rzeźnego dotyczą: skupu zwierząt rzeźnych (pomniejszonego o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaży targowiskowej zwierząt rzeźnych oraz uboju z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

Produkcję żywca rzeźnego podaje się:

- a) w tys. sztuk (liczba zwierząt rzeźnych);
- b) w tys. ton:
  - „w wadze żywej”, tj. według wagi zwierząt rzeźnych przed ubojem,
  - „w wadze poubojowej ciepłej” (wbc), tj. w przeliczeniu na mięso (masę mięsno-kostną) łącznie z tłuszczami i – jeżeli tak zaznaczono – podrobami, za pomocą współczynników określających poubojową wydajność poszczególnych gatunków zwierząt.

13. Dane o skupie produktów rolnych – w ujęciu miesięcznym – pochodzą z meldunków o ilości skupu realizowanego przez osoby prawne i samodzielne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej. W danych za okresy półroczne uwzględnia się korekty wynikające ze sprawozdawczości obejmującej również osoby fizyczne prowadzące skup o wartości co najmniej 10 tys. zł. Zarówno dane miesięczne, meldunkowe, jak i ze sprawozdawczości półrocznej obejmują skup produktów rolnych tylko od producentów z terenu województwa.

14. Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

Dane o skupie:

- **zbóż**, jeżeli nie zaznaczono inaczej, dotyczą ziarna zbóż konsumpcyjnych, paszowych i siewnych z wyodrębnieniem zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi), pszenicy, żyta, jęczmienia i owsa (łącznie z mieszankami zbożowymi) oraz pszenżyta,
- **ziemniaków** – poza dostawami do punktów skupu, dotyczą również dostaw do gorzelni, płatkarni i suszarni,
- **żywca rzeźnego** (bydła, cieląt, trzody chlewnej, owiec, koni i drobiu) – dotyczą tylko zwierząt rzeźnych (łącznie z żywcem skupowanym na eksport), bez skupu zwierząt hodowlanych,
- **trzody chlewnej** – nie obejmują prosiąt i warchlaków.

of land. This is a pilot approach. In the future CSO plans to obtain such data from land cover studies.

11. Data regarding livestock and animal production have been elaborated on the basis of reports, sample survey results and estimates. Surveys of pig stocks and production of pigs for slaughter are conducted three times a year – in March as of 1st March, in June as of 1st June and in December as of 1st December, while surveys of cattle and other farm animal species – twice a year – state as at June and December. Indices are compiled in comparable conditions on the basis of reporting.

Since 2016, data on poultry flock have been presented regardless of age.

12. Data regarding production of animals for slaughter concern the purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales of animals for slaughter and slaughter intended for own consumption.

Production of animals for slaughter is presented in:

- a) thousand units (quantity of animals for slaughter),
- b) in thousand t:
  - in “live weight”, i.e. by weight of animals before slaughter,
  - in “post-slaughter warm weight” (WWC), i.e. in terms of meat (meat and bone mass) incl. fats and – if marked – including pluck, applying conversion factors to determine the post-slaughter efficiency of several animal kinds.

13. Data about procurement of agricultural products for monthly periods comes from reports on the quantity of procurement by legal persons and independent organizational entities without legal personality. Data for semi-annual period concern corrections of semi-annual reporting and procurement level of at least 10 thous. zł, fulfilled by natural persons. Both monthly, registration and half-yearly reported data include procurement of agricultural products only from producers located on the territory of the voivodship.

14. Procurement of agricultural products includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal origin) purchased by economic entities directly from producers.

Data about procurement of:

- **cereals**, unless otherwise stated, concern grain of cereals for consumption, for feeds and sowing, with separation of basic cereals (incl. cereal mixed), wheat, rye, barley and oats (including cereal mixed) as well as triticale,
- **potatoes**, apart from delivery to procurement centres, concern also delivery to alcohol distillery, companies producing potatoes flakes and drying houses,
- **animals for slaughter** (cattle, pigs, sheep and poultry) concern only animals for slaughter (including animals purchased for exports purposes), excluding animals for breeding,
- **pigs**, excluding piglets and young pigs from 20 to 50 kg.

Skup produktów rolnych w przeliczeniu na jednostki zbożowe uwzględnia pełny zakres skupowanych produktów rolnych, przez zastosowanie dla produktów niewymiernych w jednostkach zbożowych odpowiednich współczynników wyliczonych na podstawie przeciętnej wartości skupu jednostki zbożowej głównych produktów rolnych, posiadających normatywne współczynniki przeliczeniowe na jednostki zbożowe.

Za jednostkę zbożową przyjmuje się przeciętną wartość energetyczną i białkową 100 kg zbóż.

Do przeliczeń skupu produktów rolnych na jednostki zbożowe zastosowano następujące współczynniki (za 100 kg masy towarowej):

- zboża – 1,
- strączkowe konsumpcyjne – 1,2,
- ziemniaki – 0,25,
- buraki cukrowe – 0,25,
- rzepak i rzepik – 2,
- warzywa – 0,2,
- owoce – 0,35,
- pieczarki – 0,2,
- bydło (w wadze żywej) – 6,
- cielęta (w wadze żywej) – 6,
- trzoda chlewna (w wadze żywej) – 5,
- owce (w wadze żywej) – 6,
- konie (w wadze żywej) – 7,
- drób (w wadze żywej) – 4,5,
- mleko, za 100 l – 0,9,
- jaja kurze konsumpcyjne za 100 szt. – 0,25,
- wełna owcza – 40,
- miód – 10.

15. Ceny skupu są cenami przeciętnymi obliczonymi jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych skupionych w danym okresie przez podmioty gospodarcze prowadzące skup bezpośrednio od producentów. Prezentowane ceny skupu produktów rolnych pochodzą z badania miesięcznego (meldunek o skupie produktów rolnych realizowanym przez osoby prawne i samodzielne jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej) i półrocznego (sprawozdawczość uwzględniająca korekty danych meldunkowych oraz skup realizowany przez osoby fizyczne o wartości co najmniej 10 tys. zł). **Wskaźniki cen skupu obliczono w zakresie porównywalnym: dla miesięcy na bazie danych meldunkowych, w ujęciu półrocznym po uwzględnieniu korekt wynikających ze sprawozdawczości półrocznej.**

16. Źródłem informacji o cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach są notowania cen dokonane przez stałych ankieterów na celowo wytypowanych targowiskach. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

Wskaźniki cen skupu oraz cen uzyskiwanych przez rolników na targowiskach obliczono na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

17. Dane o ciągnikach rolniczych dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

Procurement of agricultural products in terms of cereal units includes full scope of purchased agricultural products by usage of immeasurable in cereal units of appropriate indicators computed on basis of average procurement value of a cereal unit of main agricultural products possessing normative indicators per cereal units.

It is assumed that a cereal unit is an average energy and protein equivalent of 100 kg of cereals. The following coefficients (per 100 kg of commodity mass) were applied in calculation of the procurement of agricultural products per cereal units:

- cereals – 1,
- consumer pulses – 1,2,
- potatoes – 0,25,
- sugar beets – 0,25,
- rape and agrimony – 2,
- vegetables – 0,2,
- fruits – 0,35,
- common mushrooms – 0,2,
- cattle (in live weight) – 6,
- calves (in live weight) – 6,
- pigs (in live weight) – 5,
- sheep (in live weight) – 6,
- horses (in live weight) – 7,
- poultry (in live weight) – 4,5,
- milk, per 100 l – 0,9,
- consumer hen eggs, per 100 pieces – 0,25,
- sheep's wool – 40,
- honey – 10.

15. Procurement prices are average prices calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of several agricultural products purchased at a given period by economics entities purchasing agricultural products directly from producers. Presented procurement prices come from monthly survey (reports on procurement of agricultural products from legal persons and organizational entities without legal personality) and semi-annual survey (reports taking into consideration data revisions and procurement level of at least 10 thous. zł fulfilled by natural persons). **Procurement price indices are calculated in comparative range: for months – based on reporting data and for semi-annual periods – including revisions.**

16. The information on prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected marketplaces. Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly price.

Indices of procurement prices and prices received by farmers on marketplaces have been computed on the basis of absolute data expressed with higher precision than presented in the tables.

17. Data regarding agricultural tractors concern 4-wheeled and tracked tractors.

Od 2010 r. dane prezentowane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.

18. Dane dotyczące zużycia nawozów mineralnych lub chemicznych i wapniowych opracowane zostały na podstawie sprawozdawczości i wyników badań reprezentacyjnych.

19. Lata gospodarcze obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2015/2016 oznacza okres od 1 VII 2015 r. do 30 VI 2016 r.).

20. Do wycień wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnię zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu.

21. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych i szacunków.

22. Dane – jeśli nie zaznaczono inaczej – prezentuje się według siedziby użytkownika gospodarstwa.

23. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

24. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy (różnice) składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem” lub mogą nie sumować się na 100%.

25. Bardziej szczegółowe wyjaśnienia metodyczne dotyczące poszczególnych tematów można znaleźć w publikacjach Departamentu Rolnictwa oraz w opracowaniach zbiorczych wydawanych przez GUS.

Since 2010, data have been presented on the basis of a periodic survey conducted every 3 years.

18. Data regarding consumption of mineral, chemical or lime fertilizers were elaborated on the basis of reporting from statistical reports and sample survey results.

19. Farming years cover the period from 1 VII to 30 VI (e.g. the 2015/2016 farming year covers the period from 1 VII 2015 to 30 VI 2016).

20. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown area, and livestock as of June, unless otherwise indicated.

21. Data regarding land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys and estimates.

22. Data – unless otherwise stated – are presented by the official residence of the farm user.

23. Relative numbers (indices, percents) have been calculated on the basis of absolute data, expressed with higher precision than presented in the tables.

24. Due to electronic data processing techniques, in some cases, the components sum can differ from “total values”, or don't sum up to 100%.

25. More detailed methodological explanations in particular topics are available in publication of the Agriculture Department and Central Statistical Office.

WYNIKI BADAŃ – SYNTEZA

1. GOSPODARSTWA ROLNE

W 2016 r. liczba gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne wyniosła 120,9 tys., w tym 119,4 tys. (98,8%) posiadało użytki rolne o powierzchni powyżej 1 ha, a grunty pod zasiewami występowały w 115,1 tys. gospodarstw (95,2%). Większość gospodarstw posiadających użytki rolne to gospodarstwa indywidualne; w 2016 r. było ich 120,4 tys. (99,5% ogólnej liczby), w tym 118,9 tys. (98,8% gospodarstw indywidualnych) o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha.

Średnia powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa rolnego wyniosła 14,05 ha (w kraju 10,21 ha), przy czym średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach o powierzchni użytków powyżej 1 ha wyniosła 14,21 ha (w kraju 10,39 ha), natomiast w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1 ha – 0,51 ha (w kraju 0,74 ha). Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie indywidualnym wynosiła odpowiednio: 12,25 ha, 12,39 ha i 0,51 ha (wobec 9,38; 9,55 i 0,74 w kraju).

Najwięcej gospodarstw rolnych znajdowało się w grupie obszarowej 1–10 ha użytków rolnych – 74,3 tys., tj. 61,4% ogólnej liczby (w kraju 73,4%). Łącznie zajmowały one 19,1% powierzchni użytków w województwie (w kraju 28,2%). Liczba gospodarstw małych, posiadających 1–3 ha użytków rolnych wyniosła 29,3 tys., tj. 24,2% ogólnej liczby gospodarstw (w kraju 32,9%) i użytkowały one zaledwie 3,0% powierzchni gospodarstw rolnych (w kraju 6,0%). Gospodarstw posiadających powyżej 10 ha użytków rolnych było 45,2 tys., tj. 37,4% (w kraju 24,7%) i zajmowały one 80,9% powierzchni gospodarstw rolnych (w kraju 71,6%).

Gospodarstw z powierzchnią użytków rolnych powyżej 50 ha było 4,1 tys., ale użytkowały one 34,8% ogólnej powierzchni użytków rolnych w województwie (w kraju 30,2%).

2. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH

W czerwcu 2016 r. ogólna powierzchnia gospodarstw rolnych w województwie wielkopolskim kształtowała się na poziomie 1830,4 tys. ha i stanowiła 11,4% powierzchni będącej w użytkowaniu gospodarstw w kraju. W porównaniu z 2015 r. powierzchnia ta była mniejsza o 51,0 tys. ha, tj. o 2,7% (w kraju o 1,4%). Dominujące gospodarstwa indywidualne użytkowały 1586,8 tys. ha, tj. 86,7% ogólnej powierzchni gospodarstw w województwie (w kraju 91,8%).

Powierzchnia użytków rolnych wynosiła w tym czasie 1698,1 tys. ha i zmniejszyła się na przestrzeni roku o 38,8 tys. ha, tj. o 2,2% (w kraju o 1,2%). Użytki rolne województwa stanowiły 11,8% powierzchni użytków rolnych kraju. Udział powierzchni użytków rolnych w ogólnej powierzchni gospodarstw w województwie ukształtował się na poziomie 92,8% (w kraju 89,5%). Indywidualne gospodarstwa rolne posiadały w użytkowaniu 1474,3 tys. ha użytków rolnych, tj. 86,8% powierzchni użytków rolnych w województwie (w kraju 91,6%).

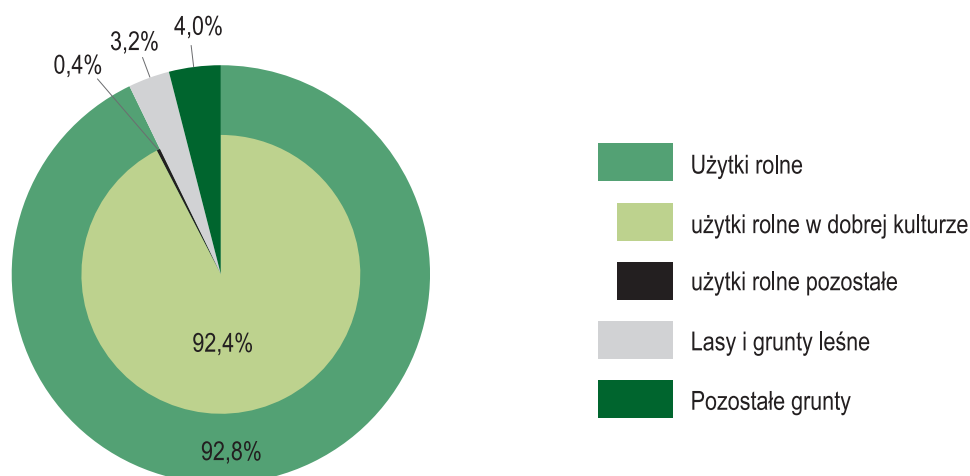
Użytki rolne w dobrej kulturze zajmowały 1690,8 tys. ha, czyli 99,6% ogólnej powierzchni użytków rolnych (w kraju 99,1%). Użytki gospodarstw indywidualnych – 1468,7 tys. ha – stanowiły 86,9% powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze województwa (w kraju 91,7%).

Użytki rolne pozostałe obejmowały areał 7,3 tys. ha, tj. 0,4% ogólnej powierzchni użytków rolnych (w kraju 0,9%), a 5,6 tys. ha, tj. 77,0% tej powierzchni, przypadało na gospodarstwa indywidualne (w kraju 80,4%).

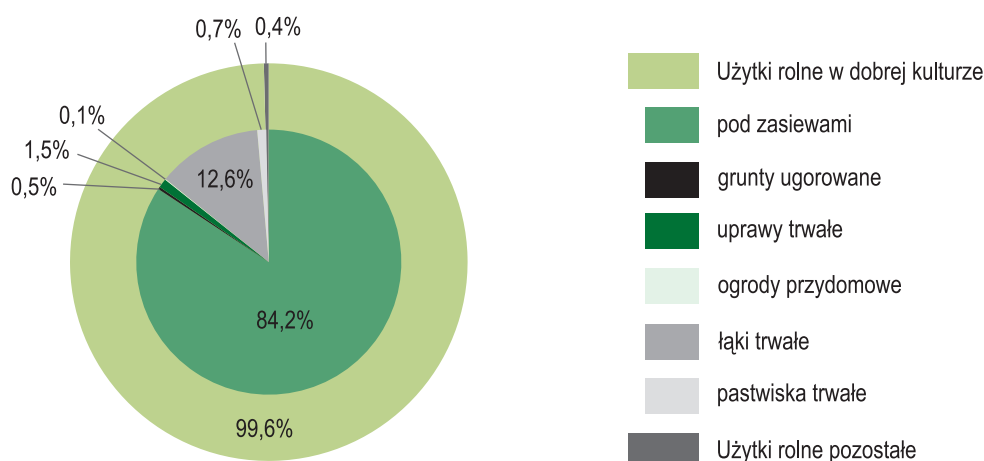
W powierzchni użytków rolnych dominowały zasiewy, których udział wynosił 84,3% (w kraju 73,5%). Udział powierzchni łąk trwałych kształtował się na poziomie 12,6% (w kraju 18,7%), a pastwisk trwałych – 0,7% (w kraju 2,8%). Na grunty ugorowane przypadało 0,5% ogólnej powierzchni użytków rolnych (w kraju 1,1%), udział powierzchni upraw trwałych kształtował się na poziomie 1,5% (w kraju 2,7%), a ogrodów przydomowych – 0,1% (w kraju 0,2%).

WYKRES 1. STRUKTURA UŻYTKOWANIA GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2016 R.

WYKRES 2. STRUKTURA UŻYTKÓW ROLNYCH W GOSPODARSTWACH ROLNYCH W 2016 R.

3. PRODUKCJA ROŚLINNA

3.1. Warunki agrometeorologiczne

Przygotowanie pól pod siewy roślin ozimych jesienią 2015 r. było utrudnione z powodu suszy, gdyż ilość wilgoci w glebie w tym czasie określana była, jako kłęskowo mała. W takich warunkach rolnicy często stosowali razówkę, czyli orkę łączącą funkcje podorywki i orki siewnej lub siali ziarno przy użyciu agregatów uprawowo-siewnych. W efekcie zasiano mniej rzepaku, pszenicy, jęczmienia i mieszanek zbożowych. Niedobory wilgoci w glebie wpłynęły również ujemnie na wschody i rozwój roślin, a także na pobór składników pokarmowych z gleby. W listopadzie warunki wilgotnościowe i termiczne sprzyjały pracom polowym i oddziaływały korzystnie na kondycję roślin. W grudniu wciąż trwała wegetacja i pojawiły się obawy, czy rośliny dobrze przetrwają zimę. Na przełomie roku 2015/2016 notowano duże spadki temperatury, które przy braku okrywy śnieżnej

miały niekorzystny wpływ na stan roślin. Wzrost temperatury w lutym spowodował zakłócenia w zimowym spoczynku roślin. Wegetacja ruszyła w II dekadzie marca i lokalnie uwidoczniły się duże straty zimowe w uprawach polowych, natomiast na ogół dobrze przezimowały rośliny sadownicze. Po 15 marca ruszyły prace polowe i siewy zbóż jarych. W kwietniu warunki pogodowe były zróżnicowane, tak pod względem temperatury, jak i ilości opadów. Stan upraw ozimych wyraźnie się poprawił, a ilość wody i ciepła dla zasiewów jarych była wystarczająca. W połowie kwietnia zakwitł rzepak ozimy, ale pełnia kwitnienia przypadała na koniec miesiąca, kiedy warunki pogodowe były niesprzyjające dla oblotu pszczół. W I dekadzie maja obserwowano szybki rozwój roślin, jednak w II dekadzie znacznie pogorszyły się warunki wilgotnościowe w glebie. Na początku czerwca zakończyło się kwitnienie rzepaku i zbóż ozimych, a zboża jare wykłosiły się. W II dekadzie czerwca pojawiły się opady deszczu, które znacznie poprawiły stan upraw, ale lokalnie powodowały wyleganie roślin i intensywny rozwój chorób grzybowych. W pierwszych dniach lipca rolnicy przystąpili do prac żniwnych, jednak zmienna pogoda często wstrzymywała zbiór ziarna. Utrudniony był również zbiór siana z łąk trwałych. Na polach o nieregulowanych stosunkach wodnych tworzyły się zastoiska wody, które uniemożliwiały wjazd maszyn. Uprawy pastewne i okopowe rozwijały się w tym czasie dobrze, chociaż w dalszym ciągu obserwowano duże nasilenie chorób grzybowych, a ochrona, z uwagi na warunki pogodowe, często była niemożliwa. Dalsze pogorszenie warunków pogodowych nastąpiło w I dekadzie sierpnia, w związku z czym żniwa zostały przerwane i wznowiono je dopiero w II dekadzie miesiąca. Poprawiły się jednak znacznie warunki wilgotnościowe, dzięki czemu można było przystąpić do przygotowania gleby pod siew rzepaku ozimego. Takie warunki pogodowe były sprzyjające dla upraw okopowych i pastewnych. Wrzesień charakteryzował się pogodą bardziej letnią niż jesienną, a brak opadów przyczynił się do wystąpienia suszy. Przygotowanie pól do jesiennych siewów odbywało się w trudnych warunkach i siewy często były opóźnione. Zbiór ziemniaków i siana przebiegał bez zakłóceń. Wcześniej niż zwykle ruszyła kampania cukrownicza, w związku z czym pod koniec września rolnicy przystąpili do zbioru buraków cukrowych. Opady pojawiły się dopiero w październiku i umożliwiły dokończenie opóźnionych siewów zbóż ozimych, ale zakłóciły zbiór okopowych i kukurydzy na ziarno. W drugiej połowie miesiąca wystąpiły pierwsze przymrozki, które spowolniły rozwój roślin, szczególnie z opóźnionych terminów siewu. W listopadzie, mimo opadów deszczu, zakończono zbiór buraków cukrowych i pastewnych oraz przedłużający się zbiór kukurydzy na ziarno. Prace polowe przebiegały bez większych zakłóceń i możliwe było nawożenie pól obornikiem oraz wykonanie orek zimowych. Pod koniec miesiąca temperatura znacznie spadła i pojawiły się pierwsze opady śniegu. Rośliny rozpoczęły proces hartowania i wchodzenia w stan spoczynku zimowego, który mógł jednak zostać zakłócony przez wysokie temperatury w grudniu. W związku z tym pojawiły się obawy, czy rośliny dobrze przezimują.

3.2. Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych

W roku gospodarczym 2015/2016 zużycie nawozów mineralnych (NPK) w przeliczeniu na czysty składnik było większe niż przed rokiem. Pod zbiory w 2016 r. w województwie wielkopolskim wysiano 278,5 tys. t nawozów mineralnych (NPK), tj. o 9,1 tys. t (o 3,4%) więcej niż przed rokiem (w kraju odnotowano wzrost zużycia o 6,6%). W gospodarstwach indywidualnych wysiano 241,4 tys. t, tj. 86,7% całkowitej masy nawozów zużytych w województwie. Zużycie według grup asortymentowych przedstawiało się następująco:

- azotowe (N) – 149,5 tys. t, tj. o 0,5% mniej niż przed rokiem;
- fosforowe (P_2O_5) – 44,9 tys. t, tj. o 0,6% więcej;
- potasowe (K_2O) – 84,0 tys. t, tj. o 12,8% więcej.

Średnie zużycie nawozów mineralnych (NPK) na 1 ha użytków rolnych wyniosło 164,0 kg (przy średnim zużyciu w kraju 132,9 kg) i było o 8,9 kg (o 5,7%) wyższe niż w poprzednim roku gospodarczym (w kraju wyższe o 7,9%). Natomiast średnie zużycie na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze ukształtowało się na poziomie 164,7 kg NPK, było zatem o 9,1 kg (o 5,8%) wyższe niż przed rokiem (w kraju 134,2 kg; wzrost o 7,8%). Średnie zużycie w gospodarstwach indywidualnych wyniosło odpowiednio 163,5 kg i 164,2 kg.

Zużycie nawozów wapniowych pod zbiory w 2016 r. w województwie wielkopolskim kształtowało się na poziomie 357,5 tys. t (CaO) i było o 241,2 tys. t, tj. 3-krotnie większe niż przed rokiem (w kraju odnotowano wzrost o 77,3%). W gospodarstwa indywidualnych zużyto 332,7 tys. t nawozów wapniowych, tj. 93,1% ilości zużytej w całym rolnictwie.

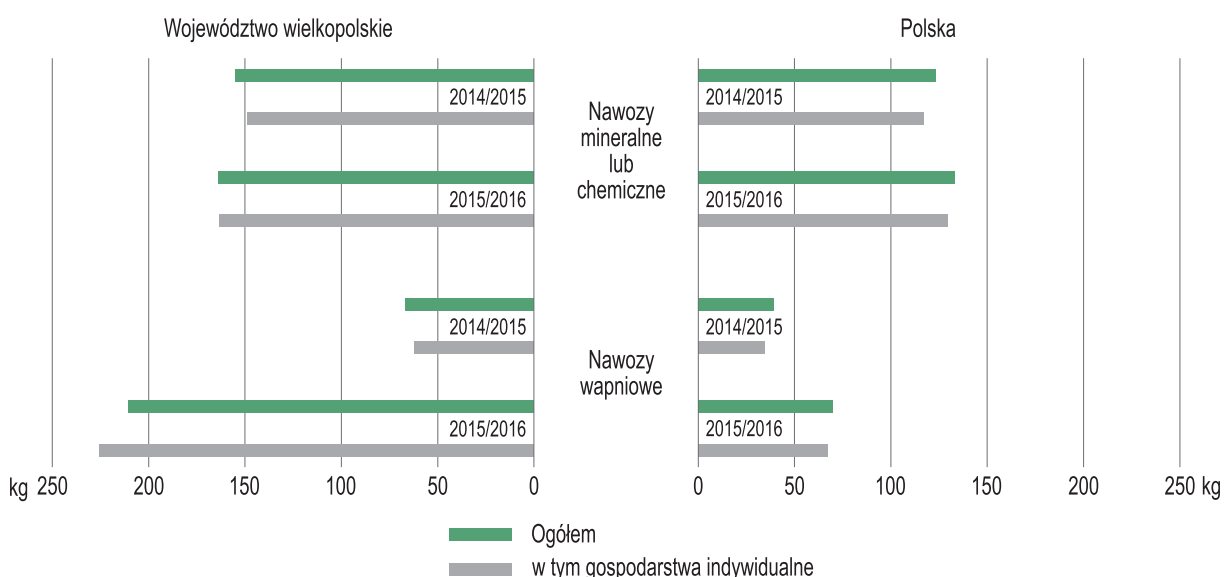
Poziom zużycia nawozów wapniowych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wyniósł 210,5 kg (CaO) i był o 143,6 kg (3-krotnie) wyższy niż w poprzednim roku gospodarczym (w kraju 70,0 kg; wzrost o 79,5%). W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze zużycie kształtowało się na poziomie 211,5 kg (CaO) i było wyższe o 144,3 kg (3-krotnie) niż w roku poprzednim (w kraju 70,7 kg; wzrost o 79,4%). W gospodarstwach indywidualnych zużyto odpowiednio 225,6 kg i 226,5 kg.

Stosunek N:P:K w dawce nawozowej w roku gospodarczym 2015/2016 kształtował się według proporcji 1,00:0,30:0,56 (w kraju 1,00:0,31:0,50). Oznacza to, że w ogólnym zużyciu nawozów mineralnych lub chemicznych, w przeliczeniu na czysty składnik, azot (N) stanowił 55,6%, fosfor (P_2O_5) 16,2%, a potas (K_2O) 30,2% (w kraju odpowiednio: 55,0%; 17,2%; 27,8%). W gospodarstwach indywidualnych stosunek N:P:K w dawce nawozowej kształtował się na poziomie: 1,00:0,31:0,57, a udział poszczególnych składników wyniósł odpowiednio: 53,2%, 16,6% i 30,2%.

W porównaniu ze średnią krajową zużycie nawozów mineralnych w kg na 1 ha użytków rolnych w województwie wielkopolskim było wyższe o 23,4%, a nawozów wapniowych – 3-krotnie wyższe. Podobnie w gospodarstwach indywidualnych, zużycie było wyższe odpowiednio o 26,4% i 3-krotnie.

Według danych Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej, przy przebadanej w latach 2012–2015 powierzchni wynoszącej 590,0 tys. ha, stwierdzono, że w województwie wielkopolskim ok. 69% gleb ma odczyn kwaśny, 19% obojętny, a 12% zasadowy (w kraju odpowiednio: 73%, 18% i 9%). Udział gleb koniecznie wymagających wapnowania wyniósł 12% (w kraju 19%).

WYKRES 3. ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH

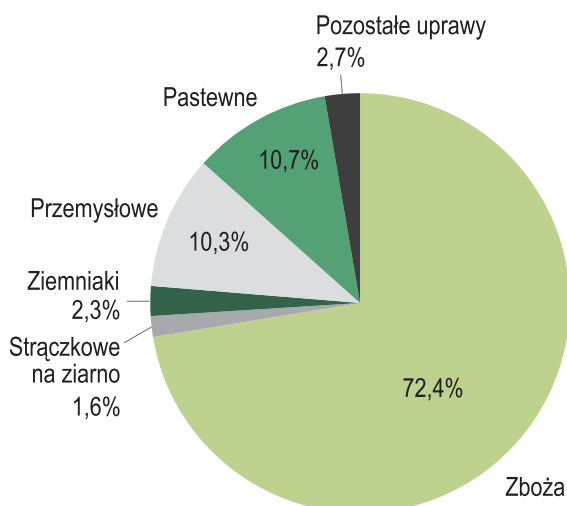

3.3. Powierzchnia zasiewów

W 2016 r. w województwie wielkopolskim pod zasiewami znajdowało się 1430,8 tys. ha, tj. o 32,7 tys. ha (o 2,2%) mniej niż przed rokiem. Podobnie jak w latach ubiegłych udział wielkopolskiego w krajowej powierzchni zasiewów był największy wśród wszystkich województw i wynosił 13,5%. W dominujących gospodarstwach indywidualnych obsiano 1231,0 tys. ha, tj. o 21,1 tys. ha (o 1,7%) mniej, a powierzchnia ta stanowiła 86,0% zasiewów w województwie.

W strukturze zasiewów zboża stanowiły 72,4%, strączkowe na ziarno (łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi) – 1,6%, ziemniaki – 2,3%, rośliny przemysłowe – 10,3%, rośliny pastewne – 10,7%, a pozostałe uprawy – 2,7%. W stosunku do 2015 r. wzrósł udział pastewnych – o 2,3 p.proc., ziemniaków – o 0,2 p.proc. oraz roślin zaliczanych do grupy „pozostałe uprawy” – o 0,1 p.proc. Mniejszy był natomiast udział zbóż i strączkowych na ziarno – o 1,0 p.proc. oraz przemysłowych – o 0,6 p.proc.

WYKRES 4. STRUKTURA ZASIEWÓW OGÓLEM W 2016 R.

3.4. Produkcja głównych ziemiopłodów rolnych

Zboża

Powierzchnia zbóż w województwie wielkopolskim w 2016 r. wyniosła 1034,4 tys. ha i była o 39,3 tys. ha, tj. o 3,7%, mniejsza w stosunku do poprzedniego roku, a zboża podstawowe z mieszankami zajmowały obszar 890,2 tys. ha, tj. 86,1% ogólnej powierzchni zbóż.

TABL. I. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW, PLONY I ZBIORY ZBÓŻ

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	
	w liczbach bezwzględnych		2015=100
OGÓŁEM			
Powierzchnia w ha	1073679	1034425	96,3
Plony z 1 ha w dt	39,5	43,5	110,1
Zbiory w t	4239087	4504137	106,3
W tym ZBOŻA PODSTAWOWE Z MIESZANKAMI ZBOŻOWYMI			
Powierzchnia w ha	900656	890196	98,8
Plony z 1 ha w dt	38,2	38,6	101,0
Zbiory w t	3440639	3436522	99,9

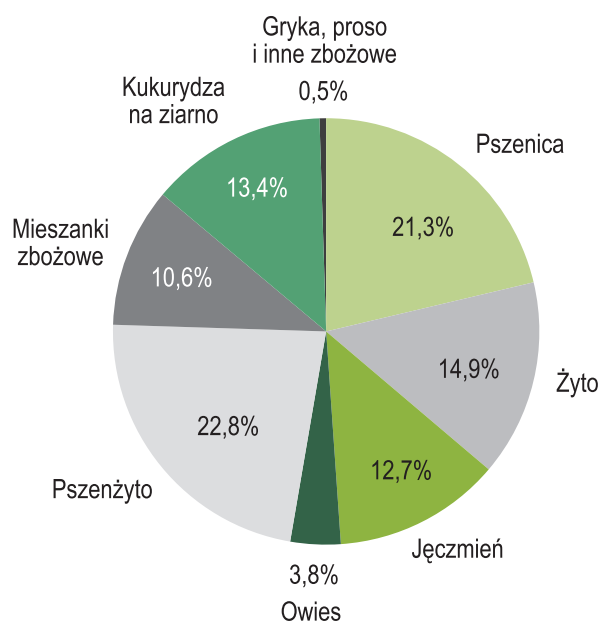
W powierzchni uprawy zbóż przeważały zboża ozime, których udział kształtował się na poziomie 57,6%, a wśród nich dominującym gatunkiem było pszenżyto, obejmujące 20,8% ogólnej powierzchni zbóż, natomiast w powierzchni zbóż jarych wyróżniała się kukurydza na ziarno z udziałem 13,4%.

Pod względem wielkości powierzchni uprawy zbóż województwo wielkopolskie plasowało się na 1. miejscu w kraju, a udział w krajowej powierzchni zbóż wyniósł 13,9%.

TABL. II. STRUKTURA UPRAWY ZBÓŻ

ZBOŻA	Ogółem		W tym gospodarstwa indywidualne	
	2015	2016	2015	2016
	powierzchnia zbóż ogółem=100			
Pszenica	21,4	21,3	19,1	18,9
ozima	19,5	17,8	17,0	15,3
jara	2,0	3,5	2,1	3,6
Żyto	12,1	14,9	12,6	16,0
Jęczmień	13,0	12,7	13,0	12,6
ozimy	4,6	2,8	4,5	2,6
jary	8,4	9,9	8,6	10,0
Owies	3,6	3,8	3,9	4,0
Pszenżyto	23,7	22,8	24,8	23,9
ozime	21,2	20,9	22,0	21,8
jare	2,5	1,9	2,7	2,1
Mieszanki zbożowe	10,0	10,6	11,3	11,9
ozime	1,5	1,2	1,7	1,4
jare	8,5	9,4	9,7	10,5
Kukurydza na ziarno	15,6	13,4	14,7	12,2
Gryka, proso i inne zbożowe	0,5	0,5	0,5	0,5

WYKRES 5. STRUKTURA UPRAWY ZBÓŻ W ROLNICTWIE OGÓLEM W 2016 R.

Plony zbóż, wynoszące w 2016 r. 43,5 dt z 1 ha, były o 10,1% wyższe niż przed rokiem, natomiast plony zbóż podstawowych z mieszankami wyszacowano na poziomie 38,6 dt z 1 ha, tj. o 1,0% wyższym. W porównaniu z wielkością plonów uzyskanych w 2015 r. wszystkie gatunki zbóż, oprócz pszenicy, plonowały wyżej, a wzrost określono na poziomie:

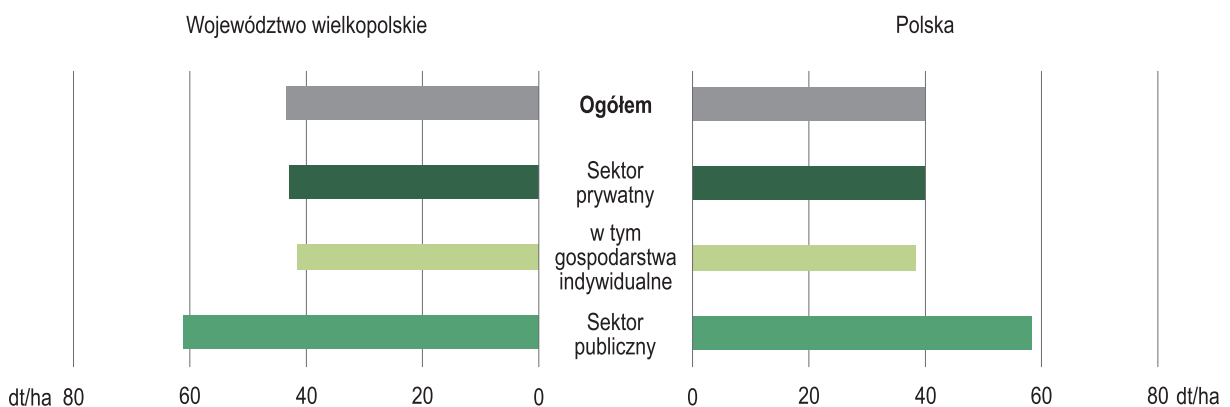
- żyto – o 4,6%,
- jęczmień – o 1,9%,
- owies – o 10,1%,
- pszenżyto – o 3,0%,
- mieszanki zbożowe – o 9,9%,
- kukurydza na ziarno – o 61,5%,
- gryka, proso i inne zbożowe – o 48,5%.

Spadek plonowania pszenicy określono na poziomie 2,5%, o czym decydowało niższe plonowanie pszenicy ozimej – o 1,2%, gdyż pszenica jara plonowała lepiej niż przed rokiem – o 6,5%.

Według kryterium wysokości plonu zbóż województwo wielkopolskie plasowało się na 4. pozycji w kraju, po województwach: opolskim, dolnośląskim i śląskim.

Produkcja zbóż ogółem w 2016 r. osiągnęła poziom 4504,1 tys. t, wyższy niż przed rokiem o 265,1 tys. t, tj. o 6,3%, a zbiory zbóż podstawowych z mieszankami, wynoszące 3436,5 tys. t, były mniejsze o 4,1 tys. t, tj. o 0,1%. W kraju produkcja zbóż ogółem w ciągu roku zwiększyła się o 6,6%. Województwo wielkopolskie było największym producentem ziarna zbóż, z udziałem w produkcji krajowej na poziomie 15,1%.

WYKRES 6. PLONY ZBÓŻ W 2016 R.

Ziemniaki

Powierzchnia uprawy ziemniaków, łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych, wyniosła w województwie wielkopolskim 33,7 tys. ha, co oznacza, że przewyższała ubiegłoroczną o 1,9 tys. ha, tj. o 5,9%. W kraju odnotowano wzrost powierzchni uprawy o 3,8%. Powierzchnia przeznaczona pod uprawę ziemniaków w województwie stanowiła 10,8% powierzchni ziemniaków w kraju, a wielkopolskie zajmowało pod tym względem 3. lokatę, po województwach mazowieckim i łódzkim.

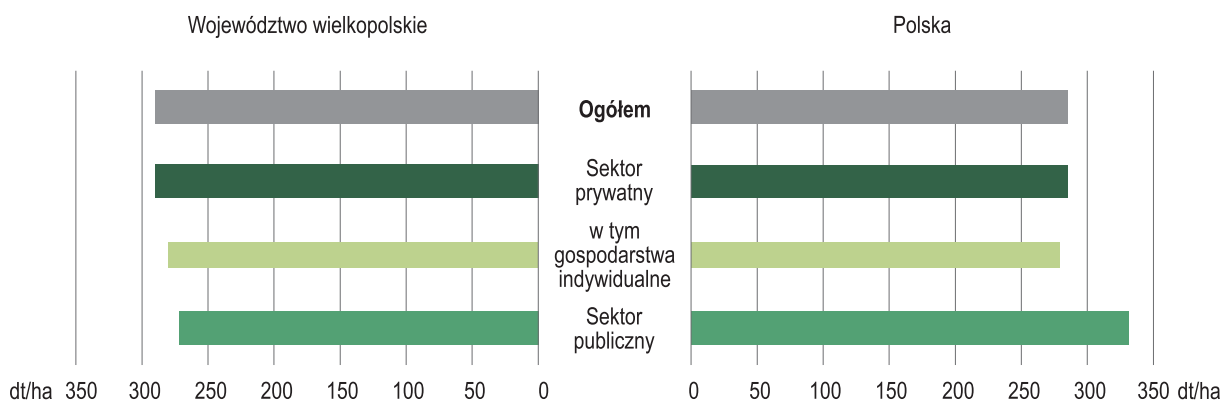
TABL. III. POWIERZCHNIA UPRAWY, PLONY I ZBIORY ZIEMNIAKÓW^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	
	w liczbach bezwzględnych		2015=100
Powierzchnia w ha	31809	33680	105,9
Plony z 1 ha w dt	202	290	143,6
Zbiory w t	642856	975569	151,8

^a Łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych.

W 2016 r. ziemniaki plonowały znacznie lepiej niż przed rokiem, tj. na poziomie 290 dt z 1 ha i był to plon o 43,6% wyższy od ubiegłorocznego. Średni plon w kraju był wyższy o 35,7%, a przyjmując za kryterium wysokość plonów, wielkopolskie ulokowało się na 8. miejscu, po województwach: opolskim, zachodniopomorskim, lubuskim, kujawsko-pomorskim, lubelskim, pomorskim i łódzkim.

Produkcja ziemniaków kształtowała się na poziomie 975,6 tys. t i była o 332,7 tys. t (o 51,8%) większa niż w 2015 r. (w kraju większa o 40,5%). Wśród producentów ziemniaków województwo wielkopolskie zajmowało 3. lokatę, po województwach łódzkim i mazowieckim.

WYKRES 7. PLONY ZIEMNIAKÓW^a W 2016 R.

^a Łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych.

Buraki cukrowe

W 2016 r. buraki cukrowe w województwie wielkopolskim uprawiane były na powierzchni 39,6 tys. ha, tj. o 0,3 tys. ha (o 0,7%) mniejszej niż przed rokiem. W kraju zaznaczył się w tym czasie wzrost zainteresowania tą uprawą, gdyż jej areal zwiększył się o 14,1%. W wielkopolskim burakami obsiano drugą co do wielkości powierzchnię w kraju, po województwie kujawsko-pomorskim, a udział w krajowej powierzchni wyniósł tu 19,3%.

Średni plon, na poziomie 694 dt z 1 ha, był o 31,7% wyższy od osiągniętego w 2015 r. (w kraju wyższy o 26,5%), a z taką wysokością plonów województwo wielkopolskie zajmowało 7. lokatę w kraju, po województwach: zachodniopomorskim, podkarpackim, pomorskim, świętokrzyskim, lubuskim i opolskim.

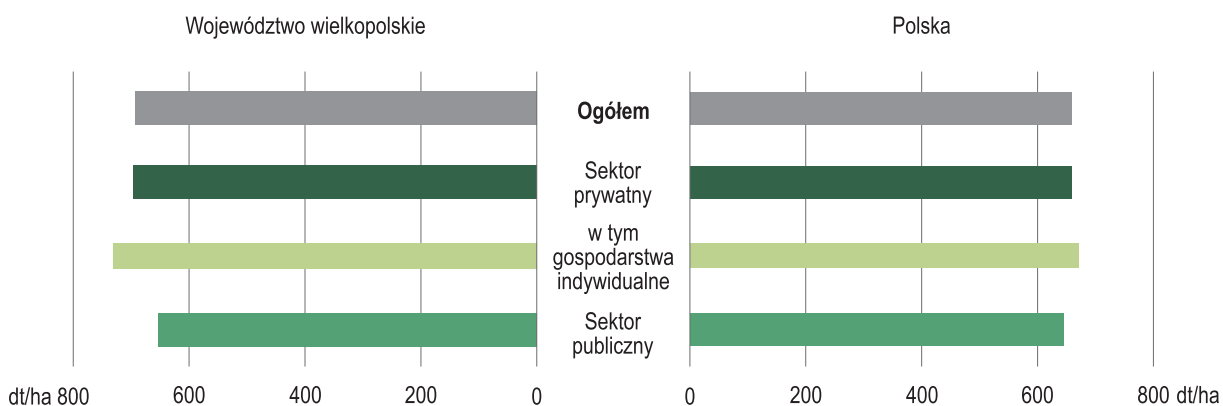
TABL. IV. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW, PLONY I ZBIORY BURAKÓW CUKROWYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	
	w liczbach bezwzględnych		2015=100
Powierzchnia w ha	39909	39640	99,3
Plony z 1 ha w dt	527	694	131,7
Zbiory ^a w t	2101568	2750218	130,9

^a Dostarczone do cukrowni.

Produkcja buraków cukrowych, rozliczona według dostaw do cukrowni, wyniosła 2750,2 tys. t i była o 648,7 tys. t (o 30,9%) większa od ubiegłorocznej (w kraju większa o 44,4%). Województwo wielkopolskie od lat jest największym producentem buraków cukrowych w kraju i w 2016 r., mimo mniejszej powierzchni uprawy, utrzymało 1. pozycję.

WYKRES 8. PLONY BURAKÓW CUKROWYCH W 2016 R.

Rośliny oleiste

Powierzchnia uprawy roślin oleistych w województwie wielkopolskim w 2016 r. wyniosła 107,9 tys. ha, w tym rzepaku i rzepiku 104,4 tys. ha, co oznacza, że w stosunku do poprzedniego roku zmniejszyła się, odpowiednio: o 11,0 tys. ha (o 9,2%) oraz o 10,2 tys. ha (o 8,9%). W kraju również odnotowano ograniczenie powierzchni uprawy oleistych – o 12,8%, przy czym areal rzepaku i rzepiku był mniejszy o 12,7%. Powierzchnia przeznaczona pod te uprawy w województwie wielkopolskim była drugą co do wielkości w kraju, a więcej tych roślin uprawiano jedynie w województwie dolnośląskim. Areal uprawy rzepaku i rzepiku stanowił 96,7% ogólnej powierzchni roślin oleistych. W uprawie rzepaku i rzepiku dominowały odmiany ozime, stanowiące 91,2% powierzchni zasiewu tych roślin.

Niesprzyjające warunki pogodowe przyczyniły się do gorszego plonowania oleistych, gdyż uzyskany plon był niższy o 13,6% (w kraju o 5,4%), a dominujący w tej grupie upraw rzepak i rzepik plonował niżej o 14,2% (w kraju o 6,0%).

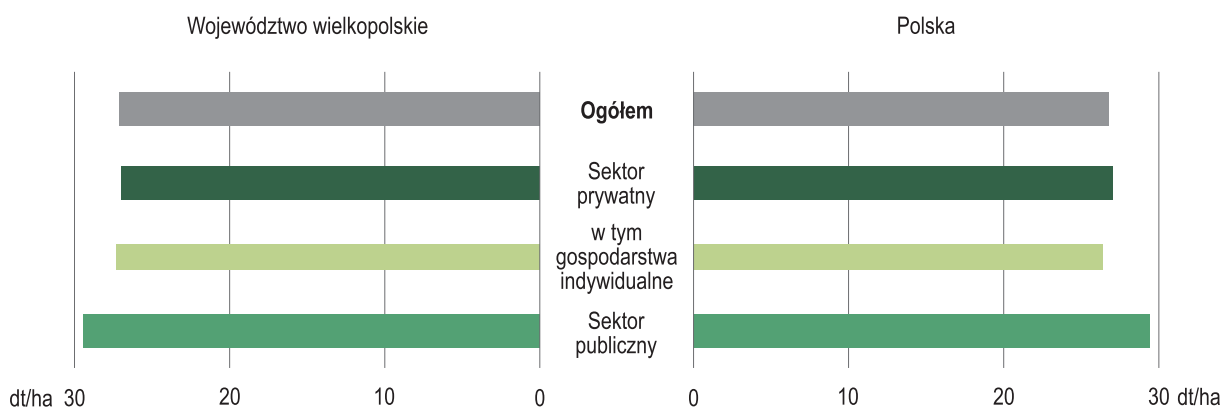

TABL. V. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW, PLONY I ZBIORY ROŚLIN OLEISTYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	
	w liczbach bezwzględnych		2015=100
O G Ó Ł E M			
Powierzchnia w ha	118862	107909	90,8
Plony z 1 ha w dt	30,9	26,7	86,4
Zbiory w t	367300	288261	78,5
W tym RZEPAK I RZEPIK			
Powierzchnia w ha	114612	104393	91,1
Plony z 1 ha w dt	31,6	27,1	85,8
Zbiory w t	362701	283262	78,1

Ograniczenie powierzchni uprawy oraz niższe plonowanie zdecydowały o tym, że uzyskana produkcja oleistych była wyraźnie mniejsza niż przed rokiem. Łącznie zebrano 288,3 tys. t ziarna, tj. o 79,0 tys. t (o 21,5%) mniej (w kraju mniej o 17,5%). Zbiór rzepaku i rzepiku kształtował się na poziomie 283,3 tys. t i był mniejszy o 79,4 tys. t (o 21,9%) niż przed rokiem (w kraju o 17,8%). Województwo wielkopolskie jest jednym z głównych producentów roślin oleistych w kraju, a produkcja uzyskana w 2016 r. lokowała je na 2. miejscu, po województwie dolnośląskim.

WYKRES 9. PLONY RZEPAKU I RZEPIKU W 2016 R.

3.5. Województwo wielkopolskie na tle krajowej produkcji głównych ziemiopłodów rolnych w 2016 r.

Powierzchnia zasiewów w województwie wielkopolskim w 2016 r., obejmująca areał 1430,8 tys. ha, stanowiła 13,5% powierzchni zasiewów w kraju, a jej udział był największy wśród wszystkich województw. W przypadku podstawowych ziemiopłodów rolnych udział w krajowej powierzchni zasiewów na przestrzeni roku zmienił się następująco: spadek odnotowano w uprawie buraków cukrowych – o 2,9 p.proc. do 19,3%, jęczmienia – o 2,4 p.proc. do 14,2% i pszenicy – o 0,4 p.proc. do 9,2%, zwiększył się natomiast udział żyta – o 2,4 p.proc. do 20,3%, rzepaku i rzepiku – o 0,5 p.proc. do 12,6% i ziemniaków – o 0,2 p.proc. do 10,8%; na niezmienionym poziomie utrzymał się udział powierzchni pszenżyta – 16,8%.

W porównaniu ze średnimi plonami w kraju, plony głównych ziemiopłodów rolnych w województwie wielkopolskim w większości były wyższe.

Udział województwa wielkopolskiego w krajowej produkcji głównych ziemiopłodów rolnych zwiększył się w skali roku tylko w przypadku żyta – o 2,5 p.proc. do 20,9% i ziemniaków – o 0,8 p.proc. do 11,0%, natomiast udział pozostałych ziemiopłodów był mniejszy, przy czym największy spadek dotyczył produkcji jęczmienia – o 3,0 p.proc. do 14,5% i buraków cukrowych – o 2,1 p.proc. do 20,3%.

TABL. VI. **WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE NA TLE KRAJOWEJ PRODUKCJI GŁÓWNYCH ZIEMIOPŁODÓW**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo wielkopolskie		
	2016	2015	2016	
	w liczbach bezwzględnych	Polska=100		
POWIERZCHNIA UPRAWY w tys. ha				
Zboża	7462,3	1034,4	14,3	13,9
w tym:				
pszenica	2384,0	220,1	9,6	9,2
żyto	761,0	154,6	17,9	20,3
jęczmień	926,1	131,3	16,6	14,2
pszenżyto	1403,5	235,1	16,8	16,8
Ziemniaki ^a	311,6	33,7	10,6	10,8
Buraki cukrowe	205,6	39,6	22,2	19,3
Rzepak i rzepik	826,9	104,4	12,1	12,6
PLONY z 1 ha w dt				
Zboża	40,0	43,5	105,9	108,8
w tym:				
pszenica	45,4	46,3	103,9	102,0
żyto	28,9	29,8	102,5	103,1
jęczmień	37,2	38,0	105,7	102,2
pszenżyto	36,4	41,7	115,1	114,6
Ziemniaki ^a	285	290	96,2	101,8
Buraki cukrowe	658	694	101,3	105,5
Rzepak i rzepik	26,8	27,1	110,9	101,1
ZBIORY w tys. t				
Zboża	29849,2	4504,1	15,1	15,1
w tym:				
pszenica	10827,9	1020,1	10,0	9,4
żyto	2199,6	460,7	18,4	20,9
jęczmień	3441,1	499,6	17,5	14,5
pszenżyto	5102,4	980,2	19,3	19,2
Ziemniaki ^a	8872,4	975,6	10,2	11,0
Buraki cukrowe	13523,8	2750,2	22,4	20,3
Rzepak i rzepik	2219,3	283,3	13,4	12,8

^a łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych.

3.6. Produkcja ogrodnicza

Warzywa

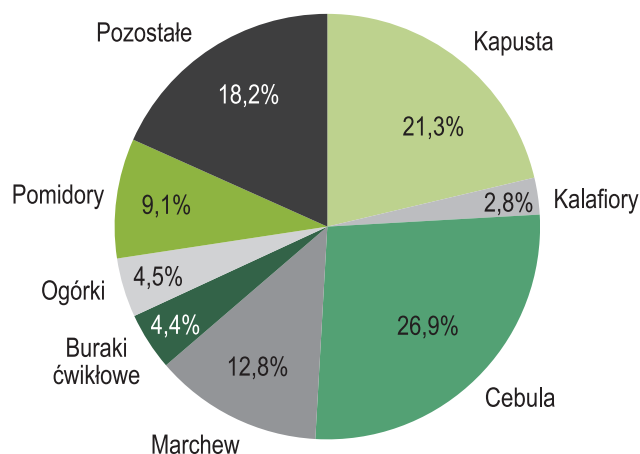
Ogólna powierzchnia uprawy warzyw gruntowych, łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych, w 2016 r. w województwie wielkopolskim wyniosła 22,2 tys. ha i była mniejsza niż przed rokiem o 1,2 tys. ha (o 5,0%). Tendencja spadkowa dotyczyła większości gatunków, oprócz cebuli i warzyw zaliczanych do grupy „pozostałe”, m.in. kukurydzy cukrowej, warzyw liściastych i łądogowych, pietruszki, fasoli szparagowej, brokułów i sałaty. Największy udział w ogólnej powierzchni warzyw miały warzywa „pozostałe” – 34,0% oraz cebula – 25,1%.

Warunki pogodowe w 2016 r. sprzyjały dobremu plonowaniu warzyw, a największy wzrost plonów, w stosunku do ubiegłego roku, odnotowano w uprawie kalafiorów – o 32,9%, kapusty – o 23,6% i buraków ćwikłowych – o 21,8%.

Mimo ograniczenia powierzchni uprawy, produkcja warzyw była większa niż w 2015 r., a łączny zbiór kształtował się na poziomie 547,7 tys. t i był większy o 18,8 tys. t, tj. o 3,6% (w kraju większy o 19,9%). Udział województwa wielkopolskiego w krajowej produkcji warzyw kształtował się na poziomie 12,0%, co dawało 5. lokatę wśród producentów warzyw, po województwach: mazowieckim, kujawsko-pomorskim, małopolskim i łódzkim.

Produkcja warzyw w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa wielkopolskiego w 2016 r. wyniosła 157,5 kg (wobec 152,2 kg w 2015 r.).

WYKRES 10. STRUKTURA ZBIORÓW WARZYW W 2016 R.

Owoce z drzew i krzewów oraz plantacji jagodowych

W 2016 r. produkcja owoców z drzew i krzewów oraz plantacji jagodowych w sadach wyniosła 157,7 tys. t i była o 22,5 tys. t (o 16,6%) większa niż przed rokiem.

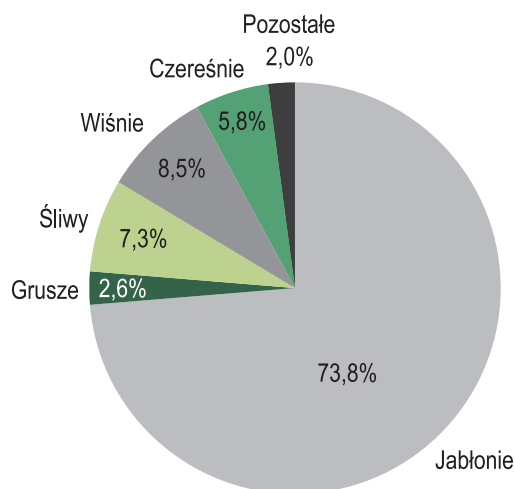
Łączna produkcja owoców w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa wielkopolskiego w 2016 r. wyniosła 45,3 kg (wobec 38,9 kg w 2015 r.).

Owoce z drzew

Łączne zbiory owoców z drzew w sadach w 2016 r. wyniosły 142,7 tys. t i były większe od ubiegłorocznych o 22,4 tys. t, tj. o 18,6%. Największy udział w zbiorach owoców z drzew miały jabłka, które stanowiły 73,8% ogólnej ilości.

Owoce z drzew zebrane w sadach województwa wielkopolskiego stanowiły 3,5% krajowego zbioru, a województwo plasowało się na 5. pozycji, po województwach: mazowieckim, lubelskim, świętokrzyskim i łódzkim.

WYKRES 11. STRUKTURA ZBIORÓW OWOCÓW Z DRZEW W 2016 R.

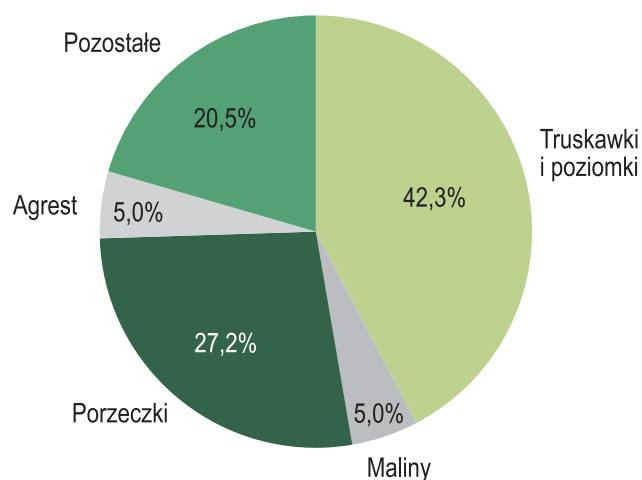

Owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych

Zbiory owoców z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych w województwie wielkopolskim w 2016 r. wyniosły 15,0 tys. t i były większe od ubiegłorocznych o 1,1 tys. t, tj. o 0,7%. Największy udział w zbiorach miały truskawki, które stanowiły 42,3% oraz porzeczki – z udziałem 27,2%.

Produkcja owoców uzyskana w województwie w 2016 r. stanowiła 2,6% krajowej produkcji, a przy takim udziale wielkopolskie lokowało się na 8. miejscu w kraju, po województwach: lubelskim, mazowieckim, łódzkim, świętokrzyskim, zachodniopomorskim, małopolskim i podkarpackim.

WYKRES 12. STRUKTURA ZBIORÓW OWOCÓW JAGODOWYCH W 2016 R.

3.7. Produkcja pasz z trwałych użytków zielonych i polowych upraw pastewnych

Ogólna produkcja pasz

W 2016 r. w województwie wielkopolskim powierzchnia paszowa (upraw w plonie głównym), łącznie z arealem trwałych użytków zielonych, wyniosła 378,5 tys. ha, tj. była większa o 15,4 tys. ha (o 4,2%) od ubiegłorocznej i stanowiła 9,1% powierzchni paszowej kraju. Powierzchnia trwałych użytków zielonych kształtowała się na poziomie 225,3 tys. ha i w stosunku do 2015 r. zmniejszyła się o 15,4 tys. ha (o 6,4%), a jej udział w powierzchni paszowej województwa wynosił 59,5%. Natomiast powierzchnia polowych upraw pastewnych obejmowała

153,2 tys. ha i była większa niż przed rokiem o 30,8 tys. ha (o 25,2%), a areal zajmowany przez te uprawy stanowił 40,5% powierzchni paszowej województwa. Powierzchnia paszowa w kraju w porównaniu z 2015 r. zwiększyła się o 0,8%.

W powierzchni paszowej dominowały trwale użytki zielone, które zajmowały 73,8%, natomiast na polowe uprawy pastewne przypadła pozostała 26,2%. Pod względem wielkości powierzchni paszowej województwo wielkopolskie zajmowało 4. lokatę w kraju, po województwach: mazowieckim, podlaskim i warmińsko-mazurskim.

TABL. VII. **POWIERZCHNIA PASZOWA**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	
	w hektarach		2015=100
O G Ó Ł E M			
O G Ó Ł E M (w plonie głównym) ...	363104	378526	104,2
Trwale użytki zielone ^a	240688	225301	93,6
łąki	222146	213427	96,1
pastwiska	18542	11874	64,0
Polowe uprawy pastewne ^b	122416	153225	125,2
W tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE			
RAZEM (w plonie głównym)	315923	331859	105,0
Trwale użytki zielone ^a	217824	205465	94,3
łąki	202870	196451	96,8
pastwiska	14954	9014	60,3
Polowe uprawy pastewne ^b	98099	126394	128,8

^a Bez łąk i pastwisk na gruntach państwowych i społecznych niestanowiących gospodarstw rolnych. ^b Użytkowane na paszę.

Trwale użytki zielone

W 2016 r. powierzchnia łąk trwałych w województwie wielkopolskim wynosiła 213,4 tys. ha i była o 8,7 tys. ha (o 3,9%) mniejsza niż przed rokiem. Natomiast w kraju odnotowano wzrost powierzchni o 1,3%, a łąki trwale województwa wielkopolskiego stanowiły 7,9% krajowej powierzchni łąk.

Plon siana łąkowego z trzech pokosów w województwie wielkopolskim w 2016 r. wyniósł 56,7 dt z 1 ha i był wyższy niż przed rokiem o 6,5 dt (o 12,9%). Plon siana z I pokosu kształtował się na poziomie 26,7 dt z 1 ha i był o 8,9% niższy od ubiegłorocznego; plon II pokosu wyniósł 19,3 dt z 1 ha i w stosunku rocznym zwiększył się o 38,8%; w III pokosie plon osiągnął poziom 10,7 dt z 1 ha i był o 52,9% wyższy niż przed rokiem. Zbiór z łąk trwałych w 59,7% przeznaczono na siano, w 28,1% – na kiszenie, w 6,6% – na bieżące skarmianie, a pozostałe 5,6% produkcji zostało wykorzystane jako trawa pastwiskowa.

W 2016 r. powierzchnia pastwisk trwałych w województwie wielkopolskim wynosiła 11,9 tys. ha i była mniejsza od ubiegłorocznej o 6,7 tys. ha, tj. o 36,0%. W kraju również obserwowano spadek powierzchni pastwisk, ustalony na poziomie 8,8%. Udział województwa wielkopolskiego w krajowej powierzchni pastwisk wyniósł 3,0%.

Warunki w okresie wegetacji pozwoliły na uzyskanie dobrego plonu zielonki, który wyniósł 176 dt z 1 ha i o 15,0% przewyższał plon ubiegłoroczny.

Średni plon z trwałych użytków zielonych (w przeliczeniu na siano) w 2016 r. wyniósł 55,6 dt z 1 ha i był o 6,9 dt (o 14,1%) wyższy niż przed rokiem. Całkowita produkcja, przeliczona na siano, kształtowała się na poziomie 1251,7 tys. t i w stosunku do poprzedniego roku zwiększyła się o 80,0 tys. t (o 6,8%). Z łąk trwałych zebrano 1209,9 tys. t siana, tj. o 8,5% więcej niż w 2015 r., natomiast produkcja z pastwisk wyniosła 41,8 tys. t i była mniejsza o 26,5%. W produkcji uzyskanej z trwałych użytków zielonych przeważało siano łąkowe stanowiące 96,7% ogólnego zbioru.

TABL. VIII. POWIERZCHNIA, PLONY I ZBIORY Z TRWAŁYCH UŻYTKÓW ZIELONYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			W tym gospodarstwa indywidualne		
	2015	2016	2015=100	2015	2016	2015=100
POWIERZCHNIA w ha						
OGÓŁEM	240688	225301	93,6	217824	205465	94,3
Łąki	222146	213427	96,1	202870	196451	96,8
Pastwiska	18542	11874	64,0	14954	9014	60,3
PLONY z 1 ha w dt ^a						
OGÓŁEM	48,7	55,6	114,1	48,8	57,3	117,4
Łąki	50,2	56,7	112,9	50,0	58,2	116,4
Pastwiska	30,7	35,2	114,8	32,0	37,2	116,3
ZBIORY ^a w t						
OGÓŁEM	1171669	1251711	106,8	1062,1	1176,8	110,8
Łąki	1114784	1209876	108,5	1014,2	1143,3	112,7
Pastwiska	56885	41835	73,5	47,9	33,5	70,1

^a W przeliczeniu na siano.

Polowe uprawy pastewne w plonie głównym

Polowe uprawy pastewne, stosowane w żywieniu zwierząt gospodarskich, przeznaczone są do bezpośredniego skarmiania, suszenia lub kiszenia. Należą do nich rośliny uprawiane w plonie głównym: motylkowe grubonasienne (strączkowe pastewne), motylkowe drobnonasienne z trawami i pastwiskami polowymi, kukurydza na zielonkę oraz okopowe pastewne, a także poplony i wsiewki. W 2016 r. udział polowych upraw pastewnych w ogólnej powierzchni zasiewów województwa wielkopolskiego wynosił: dla strączkowych pastewnych – 0,2%, motylkowych drobnonasiennych z trawami i pastwiskami polowymi – 2,9%, kukurydzy na zielonkę – 7,5% i okopowych pastewnych – 0,1% (w 2015 r. odpowiednio: 0,2%, 2,3%, 5,8% i 0,1%). Powierzchnia przeznaczona pod te uprawy stanowiła 14,0% powierzchni polowych upraw pastewnych w kraju, a wielkopolskie zajmowało 3. lokatę, po województwach podlaskim i mazowieckim.

Największy udział w powierzchni polowych upraw pastewnych miała kukurydza na zielonkę – 69,8%, a jej areal wynosił 106,9 tys. ha i był o 22,5 tys. ha (o 26,7%) większy niż przed rokiem. Udział pozostałych upraw pastewnych kształtował się następująco: strączkowe pastewne – 1,9%, motylkowe drobnonasienne – 27,5%, a okopowe pastewne – 0,9%.

TABL. IX. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW, PLONY I ZBIORY POLOWYCH UPRAW PASTEWNYCH W PLONIE GŁÓWNYM

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			W tym gospodarstwa indywidualne		
	2015	2016	2015=100	2015	2016	2015=100
	w liczbach bezwzględnych			w liczbach bezwzględnych		
STRĄCZKOWE PASTEWNE NA ZIELONKĘ						
Powierzchnia w ha	3103	2863	92,3	2776	2075	74,7
Plony z 1 ha w dt	142	167	117,6	145	172	118,6
Zbiory w t	44037	47689	108,3	40284	35615	88,4

TABL. IX. **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW, PLONY I ZBIORY POLOWYCH UPRAW PASTEWNYCH W PLONIE GŁÓWNYM (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem			W tym gospodarstwa indywidualne		
	2015	2016		2015	2016	
	w liczbach bezwzględnych		2015=100	w liczbach bezwzględnych		2015=100
MOTYLKOWE DROBNONASIEENNE ^a NA ZIELONKĘ						
Powierzchnia w ha	33757	42104	124,7	26299	34288	130,4
Plony z 1 ha w dt	229	260	113,5	225	250	111,1
Zbiory w t	771976	1095472	141,9	590717	856263	145,0
KUKURYDZA NA ZIELONKĘ						
Powierzchnia w ha	84383	106901	126,7	67862	88687	130,7
Plony z 1 ha w dt	368	477	129,6	382	496	129,8
Zbiory w t	3103772	5099251	164,3	2592328	4398875	169,7
OKOPOWE PASTEWNE						
Powierzchnia w ha	1173	1357	115,7	1162	1344	115,7
Plony z 1 ha w dt	371	416	112,1	373	420	112,6
Zbiory w t	43516	56444	129,7	43389	56384	130,0
W tym buraki pastewne						
Powierzchnia w ha	724	562	77,6	721	562	77,9
Plony z 1 ha w dt	402	494	122,9	403	494	122,6
Zbiory w t	29096	27763	95,4	29056	27763	95,5

^a Oraz inne pastewne łącznie z trawami i pastwiskami polowymi.

4. PRODUKCJA ZWIERZĘCA

4.1. Bydło

W czerwcu 2016 r., pogłowie bydła ogółem w województwie wielkopolskim wynosiło 996,6 tys. sztuk i było o 45,6 tys. sztuk, tj. o 4,8% większe niż przed rokiem (w kraju liczebność bydła zmniejszyła się o 0,4%). Natomiast stado krów, liczące 282,8 tys. sztuk, zmniejszyło się w porównaniu z czerwcem 2015 r. o 9,6 tys. sztuk, tj. o 3,3% (w kraju o 4,6%). Udział stada krów w pogłowie bydła kształtował się na poziomie 28,4% (w kraju 39,3%). W pogłowie krów dominowały krowy mleczne, które stanowiły 92,4% stada (w kraju 92,0%).

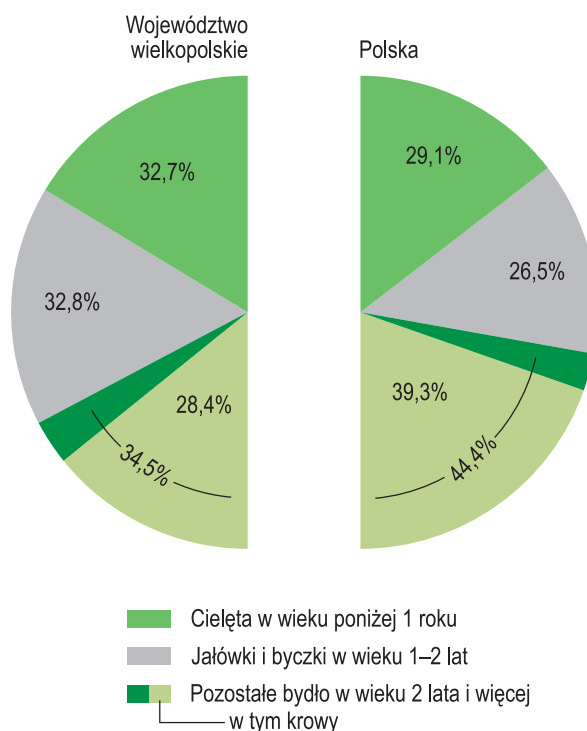
Bydło utrzymywane w województwie wielkopolskim stanowiło 16,8%, a krowy 12,1% pogłowia krajowego. Przyjmując za kryterium liczebność stada bydła, wielkopolskie zajmowało 2. miejsce w kraju, po województwie mazowieckim, a w przypadku stada krów – 3. miejsce, po województwach mazowieckim i podlaskim.

W gospodarstwach indywidualnych utrzymywano 885,3 tys. sztuk bydła, tj. 88,8% pogłowia w województwie, w tym 241,1 tys. sztuk krów, tj. 85,3% stada krów w województwie.

Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2016 r. wynosiła 58,7 sztuk i była większa niż przed rokiem, kiedy kształtowała się na poziomie 54,8 sztuk, natomiast obsada krów wyniosła 16,7 sztuk wobec 16,8 sztuk w czerwcu 2015 r. (w kraju odpowiednio 41,3 sztuk wobec 41,0 sztuk przed rokiem i 16,2 sztuk wobec 16,8 sztuk).

W porównaniu ze strukturą pogłowia bydła notowaną w czerwcu 2015 r., zwiększył się udział cieląt w wieku poniżej 1 roku (o 1,1 p.proc.) i młodego bydła w wieku 1–2 lat (o 1,1 p.proc.), mniejszy natomiast był udział bydła dorosłego w wieku 2 lat i więcej (o 2,3 p.proc., w tym krów również o 2,3 p.proc.).

WYKRES 13. STRUKTURA STADA BYDŁA W CZERWCU 2016 R.

4.2. Owce

Pogłowie owiec w czerwcu 2016 r. wynosiło 17,6 tys. sztuk i było o 0,2 tys. sztuk, tj. o 1,4% większe niż przed rokiem, a stado macierek owczych, tj. samic, które miały już potomstwo i samic pokrytych po raz pierwszy, w skali roku zmniejszyło się o 14,5% do poziomu 10,4 tys. sztuk (w kraju odpowiednio wzrost o 5,1% i spadek o 0,6%). W strukturze pogłowia owiec dominowały maciorki, których udział wynosił 58,9% (w czerwcu 2015 r. – 69,8%).

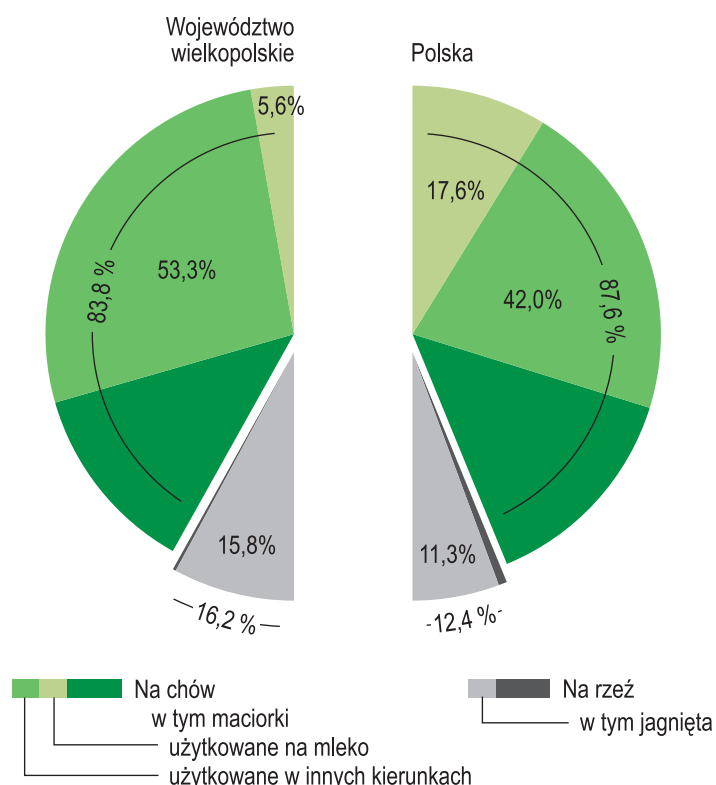
Udział województwa w krajowym stadzie owiec kształtował się na poziomie 7,4%, a macierek – 7,3%. Pod względem liczebności pogłowia owiec wielkopolskie lokowało się na 4. miejscu w kraju, po województwach: małopolskim, podlaskim i podkarpackim, a uwzględniając liczebność macierek – na 3. miejscu, po województwach małopolskim i podlaskim.

W gospodarstwach indywidualnych utrzymywano 12,0 tys. sztuk owiec, tj. 68,0% całego pogłowia w województwie. Na przestrzeni roku liczebność stada wzrosła o 1,3 tys. sztuk (o 12,2%).

Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2016 r. wynosiła 1,0 sztukę, w tym obsada macierek owczych – 0,6 sztuk, wobec 1,0 sztuki i 0,7 sztuk przed rokiem (w kraju odpowiednio 1,7 sztuk i 1,0 sztuka, wobec 1,6 sztuk i 1,0 sztuki w 2015 r.).

WYKRES 14. STRUKTURA POGŁOWIA OWIEC W CZERWCU 2016 R.

4.3. Trzoda chlewna

W czerwcu 2016 r. pogłowie trzody chlewnej w województwie wielkopolskim liczyło 3836,2 tys. sztuk i było o 377,9 tys. sztuk, tj. o 9,0% mniejsze od stanu notowanego w analogicznym okresie poprzedniego roku (w kraju było mniejsze o 6,7%). Stado loch na chów zmniejszyło się o 23,9 tys. sztuk, tj. o 8,6%, do poziomu 255,7 tys. sztuk (w kraju wystąpił spadek o 9,9%), w tym pogłowie loch próśnych zmalało o 17,3 tys. sztuk, tj. o 8,8% (w kraju spadek o 8,5%), do poziomu 179,0 tys. sztuk.

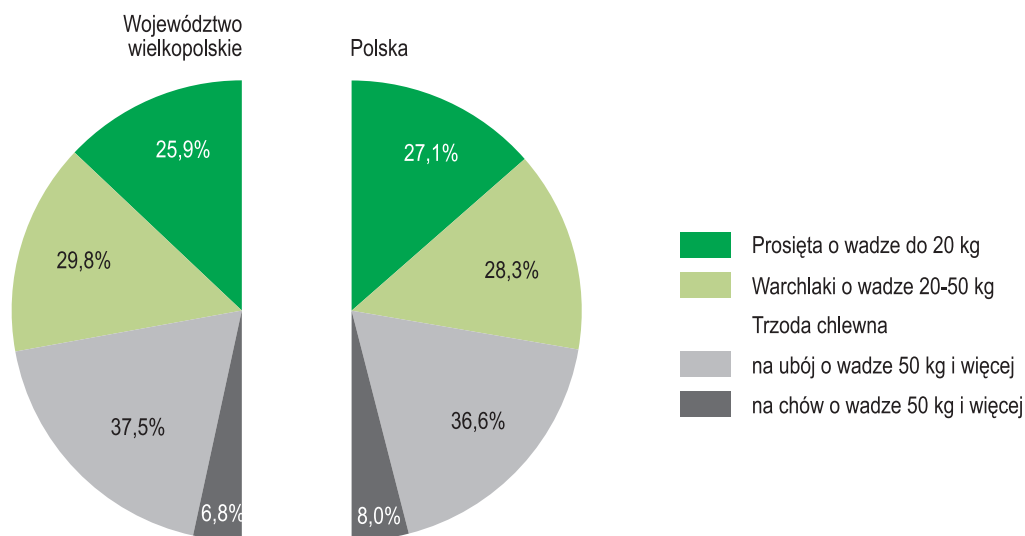
W województwie wielkopolskim utrzymywano 35,3% krajowego pogłowia trzody chlewnej, w tym 30,0% stada loch na chów, a taki udział plasował województwo na 1. miejscu w kraju.

W gospodarstwach indywidualnych utrzymywano 2369,7 tys. sztuk, tj. 61,8% pogłowia trzody chlewnej w województwie, a roczny spadek liczebności stada w tej grupie gospodarstw wyniósł 392,6 tys. sztuk, tj. 14,2%.

W strukturze stada dominowała trzoda chlewna na ubój o wadze powyżej 50 kg, której udział wyniósł 37,5%. W porównaniu ze strukturą rejestrowaną w czerwcu 2015 r., udział ten zmniejszył się o 1,4 p.proc., mniejszy był także udział prosiąt – o 0,1 p.proc. Na niezmiennym poziomie utrzymał się udział trzody chlewnej na chów, a zwiększył się udział warchlaków – o 1,6 p.proc.

W czerwcu 2016 r. obsada trzody chlewnej ogółem, w tym loch na chów, na 100 ha użytków rolnych wynosiła, odpowiednio 225,9 i 15,1 sztuk wobec 242,6 i 16,1 sztuk w czerwcu 2015 r. (w kraju 75,6 i 5,9 sztuk wobec 80,0 i 6,5 sztuk przed rokiem).

WYKRES 15. STRUKTURA POGŁOWIA TRZODY CHLEWNEJ W CZERWCU 2016 R.

4.4. Drób

W czerwcu 2016 r. w województwie wielkopolskim pogłowie drobiu łącznie z pisklętami do 2 tygodnia życia wynosiło 34554,1 tys. sztuk. W dominujących gospodarstwach indywidualnych utrzymywano 24323,3 tys. sztuk, tj. 70,4% pogłowia w województwie. Od lat wielkopolskie jest jednym z największych producentów drobiu w kraju, a jego udział w pogłowie krajowym w czerwcu 2016 r. kształtował się na poziomie 18,4%, co zapewniło 2. miejsce w kraju, po województwie mazowieckim.

Obsada drobiu na 100 ha użytków rolnych wyniosła w tym czasie 2034,9 sztuk (w kraju 1306,2 sztuk), a drobiu kurzego w tej obsadzie było 1740,5 sztuk (w kraju 1175,8 sztuk).

TABL. X. STRUKTURA POGŁOWIA DROBIU W CZERWCU 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo wielkopolskie	Polska
	w odsetkach	
Drób kurzy	85,5	90,0
w tym nioski	40,9	25,1
Drób pozostały	14,5	10,0

W pogłowie drobiu, zarówno w województwie, jak i w kraju, przeważał drób kurzy, którego udział w czerwcu 2016 r. kształtował się na poziomie 85,5% i 90,0%.

5. SKUP WYBRANYCH PRODUKTÓW ROLNYCH I ICH CENY

W 2016 r. w województwie wielkopolskim skupiono produkty rolne o łącznej wartości 10773,1 mln zł (według cen bieżących, bez podatku VAT), tj. o 0,4% większej niż w 2015 r. (w kraju wzrost o 2,5%). Udział województwa wielkopolskiego w krajowej wartości skupu produktów rolnych wyniósł 18,4% wobec 18,8% w 2015 r.

Wartość produktów roślinnych skupionych w województwie wielkopolskim stanowiła 26,7% ogólnej wartości skupu w województwie, a w 2015 r. – 27,8% (w kraju 32,2% wobec 32,6%).

TABL. XI. PRZECIĘTNE CENY ROCZNE PODSTAWOWYCH PRODUKTÓW ROLNYCH W SKUPIE I NA TARGOWISKACH W 2016 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Skup		Targowiska	
	w zł	2015=100	w zł	2015=100
WOJEWÓDZTWO WIELKOPOLSKIE				
Ziarno zbóż za 1 dt:				
pszenica	63,59	93,7	79,75	99,8
żyto	51,51	100,2	58,66	99,8
Ziemniaki jadalne ^a za 1 dt	59,75	104,8	98,03	119,2
Żywiec rzeźny za 1 kg:	6,13	98,0	.	x
bydło (bez cieląt)	4,73	109,0	.	x
trzoda chlewna	1,09	96,2	.	x
Mleko za 1 l	1,14	81,7	.	x
POLSKA				
Ziarno zbóż za 1 dt:				
pszenica	62,02	92,8	75,11	99,4
żyto	51,73	100,6	59,33	101,1
Ziemniaki jadalne ^a za 1 dt	52,27	102,2	96,02	117,0
Żywiec rzeźny za 1 kg:				
bydło (bez cieląt)	5,91	98,2	6,54	100,3
trzoda chlewna	4,68	108,8	4,61	101,5
Mleko za 1 l	1,11	97,7	.	x

^a Bez wczesnych.

5.1. Zboża

W 2016 r. skup zbóż w województwie wielkopolskim wyniósł 2058,2 tys. t, czyli 45,7% ilości zebranych zbóż, i był o 8,4% większy niż w roku poprzednim (w kraju wzrost o 6,4%). Skup zrealizowany w województwie stanowił 16,1% krajowego skupu zbóż, a biorąc pod uwagę jego wielkość, wielkopolskie było największym dostawcą zbóż w kraju. Od gospodarstw indywidualnych skupiono 1371,9 tys. t ziarna, tj. 66,7% ilości skupionej w województwie. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych skupiono 1212,0 kg ziarna zbóż (w kraju 888,7 kg).

Skup zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi) kształtował się na poziomie 1302,4 tys. t i był niższy od ubiegłorocznego o 3,3%. Skup ten stanowił 37,9% zbiorów uzyskanych w 2016 r., a z gospodarstw indywidualnych pochodziło 62,1% ziarna skupionego w województwie.

W 2016 r. skupiono 854,6 tys. t pszenicy, tj. o 9,3% więcej niż przed rokiem, a ilość ta stanowiła 83,8% zbiorów pszenicy w województwie. Z gospodarstw indywidualnych pochodziło 56,5% pszenicy dostarczonej do skupu w województwie wielkopolskim.

Skup żyta wyniósł w tym czasie 126,7 tys. t i był o 24,5% mniejszy niż w 2015 r., a 71,5% tej ilości zakupiono w gospodarstwach indywidualnych. Żyto, które trafiło do skupu stanowiło 27,5% produkcji uzyskanej w 2016 r.

Średnia roczna cena skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) wynosiła 61,05 zł za 1 dt i była o 2,8% niższa niż przed rokiem. W styczniu 2016 r. za 1 dt zbóż płacono 65,52 zł; w marcu – 62,56 zł; w czerwcu – 62,99 zł; we wrześniu – 60,45 zł, a w grudniu – 63,16 zł.

Ceny targowiskowe ziarna zbóż podstawowych kształtowały się następująco: w styczniu 2016 r. wynosiły 72,83 zł za 1 dt; w marcu 71,59 zł; w czerwcu 72,17 zł; we wrześniu 68,68 zł, a w grudniu 71,74 zł.

W 2016 r. w województwie wielkopolskim za 1 dt pszenicy w skupie płacono średnio 63,59 zł (o 6,3% mniej niż przed rokiem), a za żyto – 51,51 zł (o 0,2% więcej). W kraju średnia roczna cena skupu pszenicy wynosiła 62,02 zł za 1 dt (o 7,2% mniej niż przed rokiem), a żyta – 51,73 zł (o 0,6% więcej).

Średnia cena pszenicy na wolnym rynku w 2016 r. kształtowała się na poziomie 79,75 zł za 1 dt (o 0,2% niższym niż przed rokiem), a za żyto płacono – 58,66 zł (o 0,2% mniej). Natomiast na targowiskach krajowych za te produkty płacono średnio 75,11 zł (o 0,6% mniej niż w 2015 r.) i 59,33 zł (o 1,1% więcej).

5.2. Ziemniaki

W 2016 r. skup ziemniaków w województwie wielkopolskim wyniósł 477,1 tys. t i był o 18,2% większy niż przed rokiem (w kraju wzrost o 23,0%). Ziemniaki dostarczone do skupu stanowiły 48,9% zbioru uzyskanego w 2016 r. Skup zrealizowany w województwie stanowił 25,4% skupu krajowego, a wielkopolskie było największym dostawcą ziemniaków w kraju. Gospodarstwa indywidualne dostarczyły do skupu 390,7 tys. ton ziemniaków, czyli 81,9% ilości skupionej w województwie. Skup ziemniaków w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych kształtował się na poziomie 280,9 kg (w kraju 130,9 kg).

Średnia roczna cena ziemniaków w skupie, wynosząca 41,22 zł za 1 dt (w kraju 38,41 zł za 1 dt), była o 1,1% niższa w odniesieniu do ceny z 2015 r. (w kraju niższa o 3,8%), natomiast średnia cena ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) osiągnęła poziom 59,75 zł za 1 dt i była wyższa o 4,8% (w kraju 52,27 zł; wzrost o 2,2%).

W obrocie targowiskowym średnia roczna cena ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) w 2016 r. wynosiła 98,03 zł za 1 dt i była o 19,2% wyższa od notowanej przed rokiem (w kraju 96,02 zł; wzrost o 17,0%).

5.3. Buraki cukrowe

Skup buraków cukrowych w województwie wielkopolskim w 2016 r. wyniósł 2729,1 tys. t i był większy o 13,0% od uzyskanego w 2015 r. (w kraju wzrost o 23,9%). Skup zrealizowany w województwie stanowił 20,6% skupu krajowego. Od gospodarstw indywidualnych skupiono 2096,2 tys. t, tj. 76,8% ilości dostarczonej do skupu w województwie. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych skupiono 1607,1 kg buraków cukrowych (w kraju 921,1 kg).

Średnia roczna cena buraków cukrowych w skupie, wynosząca 11,33 zł za dt, była o 8,6% niższa od notowanej w 2015 r. (w kraju 11,66 zł; o 2,4% niższa).

5.4. Rzepak i rzepik

W 2016 r. skupiono 150,9 tys. t rzepaku i rzepiku, tj. o 40,2% mniej niż przed rokiem (w kraju o 29,1% mniej). Skup ten stanowił 11,2% ilości skupionej w kraju, a wielkopolskie było trzecim dostawcą wśród województw, po dolnośląskim i opolskim. Gospodarstwa indywidualne zrealizowały 58,5% skupu w województwie. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych skupiono 88,8 kg rzepaku i rzepiku (w kraju 93,6 kg).

Średnia roczna cena w skupie kształtowała się na poziomie 160,46 zł za 1 dt i była wyższa od notowanej w 2015 r. o 3,1% (w kraju 161,67 zł; wyższa o 7,4%).

5.5. Żywiec wołowy (bez cieląt)

Skup żywca wołowego w województwie wielkopolskim w 2016 r. wyniósł 184,2 tys. t i był o 6,9 tys. t, tj. o 3,6%, mniejszy niż w 2015 r. (w kraju spadek o 1,7%). Ilość żywca wołowego skupiona w województwie wielkopolskim była największa wśród wszystkich województw i stanowiła 22,5% skupu krajowego. Gospodarstwa indywidualne dostarczyły do skupu 178,8 tys. t, tj. 97,1% ilości skupionej w województwie. Skup żywca wołowego w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wynosił 108,5 kg (w kraju 56,9 kg).

Przeciętna cena skupu żywca wołowego w 2016 r. wyniosła 6,13 zł za 1 kg i była niższa niż w poprzednim roku o 2,0% (w kraju 5,91 zł; spadek o 1,8%). W styczniu 2016 r. za 1 kg żywca wołowego producenci otrzymywali 6,28 zł; w marcu cena obniżyła się do 5,25 zł; w czerwcu odnotowano jej wzrost do 6,31 zł, po czym we wrześniu ponownie spadła do 6,24 zł, by w grudniu wzrosnąć do 6,45 zł.

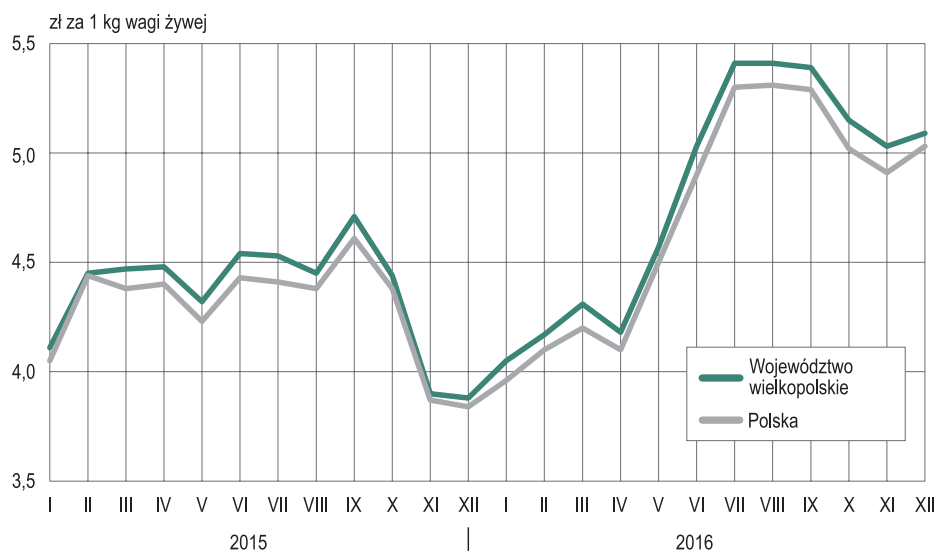
5.6. Żywiec wieprzowy

Skup żywca wieprzowego w województwie wielkopolskim w 2016 r. wyniósł 613,3 tys. t i był o 3,2 tys. t, tj. o 0,5%, większy niż w roku poprzednim (w kraju większy o 2,9%). Ilość ta stanowiła 26,5% krajowego skupu i lokowała województwo na 1. miejscu w kraju. Gospodarstwa indywidualne dostarczyły do skupu 66,0% żywca wieprzowego skupionego w województwie. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych skup trzody chlewnej wynosił 361,1 kg (w kraju 161,0 kg).

Przeciętna cena skupu 1 kg żywca wieprzowego w 2016 r. wynosiła 4,73 zł i była o 9,0% wyższa od rejestrowanej w 2015 r. (w kraju 4,68 zł; wzrost o 8,8%). W styczniu za 1 kg żywca wieprzowego płacono producentom 4,05 zł; w marcu cena wzrosła do 4,31 zł; w czerwcu zwiększyła się do 5,03 zł; we wrześniu zanotowano jej dalszy wzrost do 5,39 zł za 1 kg, ale w grudniu cena obniżyła się do poziomu 5,09 zł za 1 kg.

Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta w ciągu roku mieściła się w granicach od 6,6 do 10,2 wobec 6,5 do 8,4 w 2015 r. Oznacza to, że rentowność produkcji żywca wieprzowego była większa, ale nadal utrzymywała się poniżej poziomu przyjętego za opłacalny dla tuczu trzody chlewnej (co najmniej 10–11).

WYKRES 16. CENY SKUPU ŻYWCA WIEPRZOWEGO

5.7. Żywiec drobiowy

W 2016 r. w województwie wielkopolskim skupiono 520,9 tys. t żywca drobiowego, tj. o 49,0 tys. t, czyli o 10,4%, więcej niż w 2015 r. (w kraju wzrost o 10,0%). Skup zrealizowany w województwie stanowił 17,7% krajowego skupu drobiu. Z taką wielkością skupu województwo wielkopolskie zajmowało 2. pozycję w kraju, po mazowieckim. Od gospodarstw indywidualnych skupiono 470,4 tys. t żywca drobiowego, tj. 90,3% ilości skupionej w województwie. Skup żywca drobiowego w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych kształtował się na poziomie 306,7 kg (w kraju 205,2 kg).

W 2016 r. średnia cena drobiu rzeźnego w skupie kształtowała się na poziomie 3,66 zł za 1 kg, tj. o 4,7% niższym niż przed rokiem (w kraju 3,68 zł; spadek o 6,6%). W pierwszym półroczu ceny żywca drobiowego rosły, tj. w styczniu za 1 kg płacono dostawcom 3,36 zł; w marcu – 3,53 zł; w czerwcu – 3,76 zł; we wrześniu płacono już mniej, tj. 3,68 zł, a w grudniu – 3,59 zł.

5.8. Mleko

W 2016 r. w województwie wielkopolskim skupiono 1651,2 mln l mleka, tj. o 33,2 mln l (o 2,1%) więcej niż w 2015 r. (w kraju odnotowano wzrost o 2,3%). Udział województwa w krajowym skupie mleka kształtował się na poziomie 15,3%, a wielkopolskie było trzecim co do wielkości dostawcą mleka do skupu, po województwach mazowieckim i podlaskim. Z gospodarstw indywidualnych do skupu trafiło 1378,0 mln l mleka, tj. 83,5% całkowitej ilości skupionej w województwie. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych skup mleka wyniósł 972,4 l (w kraju 751,9 l).

Średnia roczna cena mleka w skupie wyniosła 1,09 zł za l i była niższa od ceny z 2015 r. o 3,8% (w kraju 1,11 zł; spadek o 2,3%). W ciągu roku ceny mleka zmieniały się następująco: w styczniu za 1 l płacono 1,11 zł, w marcu – 1,05 zł, w czerwcu – 0,98 zł, we wrześniu odnotowano wzrost do 1,10 zł, a w grudniu cena wyniosła 1,36 zł.

5.9. Jaja konsumpcyjne

Skup jaj kurzych konsumpcyjnych w województwie wielkopolskim w 2016 r. wyniósł 153,7 mln sztuk i był o 74,0% mniejszy niż w 2015 r. (w kraju odnotowano spadek o 51,8%). Jaja skupione w województwie wielkopolskim stanowiły 29,5% krajowego skupu, a województwo to było największym dostawcą jaj konsumpcyjnych w kraju. Gospodarstwa indywidualne dostarczyły w tym czasie 143,4 mln sztuk, tj. 93,3% ilości jaj skupionych w województwie.

Średnia roczna cena jaja kurzego konsumpcyjnego w skupie wynosiła 19 gr za 1 sztukę i była o 3 gr niższa od ceny z 2015 r. (w kraju 20 gr, również o 3 gr niższa).

6. WARTOŚĆ PRODUKCJI ROLNICZEJ

Globalna produkcja rolnicza w województwie wielkopolskim w 2015 r. (w cenach stałych 2014 r.) osiągnęła wartość 17681,5 mln zł i była mniejsza o 0,2% w porównaniu z 2014 r. Wartość produkcji roślinnej w ciągu roku zmniejszyła się o 11,2%, osiągając poziom 6571,0 mln zł, co stanowiło 37,2% wartości globalnej (41,8% w 2014 r.). Wartość produkcji zwierzęcej zwiększyła się w tym czasie o 7,7% do poziomu 11110,5 mln zł. Udział produkcji zwierzęcej w globalnej produkcji rolniczej wyniósł 62,8% (58,2% w 2014 r.).

Wartość towarowej produkcji rolniczej w 2015 r. wyniosła 14873,0 mln zł i była o 5,9% większa niż w 2014 r.

Końcowa produkcja rolnicza osiągnęła wartość 15091,5 mln zł i przewyższała o 1,3% uzyskaną przed rokiem.

Udział województwa wielkopolskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej w 2015 r. wyniósł 17,3%, a udziały w ogólnopolskiej produkcji końcowej oraz towarowej kształtowały się odpowiednio na poziomie 17,8% i 18,6%.

W tworzeniu globalnej produkcji rolniczej w województwie wielkopolskim dominowały gospodarstwa indywidualne, których udział wyniósł 78,6% wobec 76,6% w 2014 r. Wartość wytworzonej tu produkcji ukształtowała się na poziomie 13889,6 mln zł i była o 2,4% większa od notowanej przed rokiem. Produkcja zwierzęca w gospodarstwach indywidualnych stanowiła 60,5% wartości globalnej produkcji rolniczej tych gospodarstw, a produkcja roślinna – 39,5% (w 2014 r. udziały te wyniosły odpowiednio 54,5% i 45,5%).